

**GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE
ÇALGI EĞİTİMİ (KEMAN)
DERSİNDE EŞLİKLİ ÇALIŞMANIN
ÖĞRENCİNİN MÜZİKSEL GELİŞİMİNE VE
KEMAN DERSİNE BAKIŞ AÇISINA ETKİSİ**

Gülşah TAZEGÜL
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN
Haziran, 2023
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI EĞİTİMİ
(KEMAN) DERSİNDE EŞLİKLİ ÇALIŞMANIN
ÖĞRENCİNİN MÜZİKSEL GELİŞİMİNE VE
KEMAN DERSİNE BAKIŞ AÇISINA ETKİSİ**

Hazırlayan
Gülşah TAZEGÜL

Danışman
Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN

AFYONKARAHİSAR 2023

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Güzel Sanatlar Liselerinde Çalgı Eğitimi (Keman) Dersinde Eşlikli Çalışmanın Öğrencinin Müziksel Gelişimine ve Keman Dersine Bakış Açısına Etkisi” adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti hâlinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

22/06/2023

İmza

Gülşah TAZEGÜL

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Gülşah TAZEGÜL
	Numarası	200651105
	Anasanat Dalı	Müzik
	Programı	Müzik
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Güzel Sanatlar Liselerinde Çalgı Eğitimi (Keman) Dersinde Eşlikli Çalışmanın Öğrencinin Müziksel Gelişimine ve Keman Dersine Bakış Açısına Etkisi
Tez Savunma Sınav Tarihi		22.06.2023
Tez Savunma Sınav Saati		10.30

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI EĞİTİMİ (KEMAN) DERSİNDE EŞLİKLİ ÇALIŞMANIN ÖĞRENCİNİN MÜZİKSEL GELİŞİMİNE VE KEMAN DERSİNE BAKIŞ AÇISINA ETKİSİ

Gülşah TAZEGÜL

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Haziran, 2023

Danışman: Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN

Çalgı eğitimi dersi güzel sanatlar liseleri programında olan, öğrencilerin her birinin çalmak istedikleri bir enstrümanla lise eğitimleri boyunca bu çalgı ile devam ettikleri derstir. Bu araştırma; çalgı eğitimi (keman) dersi alan öğrencilerin piyano eşlikli çalışmanın müziksel gelişimlerine ve keman dersine bakış açılarına etkisini öğrenebilmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. sınıf keman öğrencileri arasından deney ve kontrol grupları (deney grubu [n=4] - kontrol grubu [n=4]) için seçilen 8 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, “son test kontrol gruplu model” kullanılmıştır. Yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunmaktadır. Gruplardaki tüm öğrenciler keman eğitimlerine Afyonkarahisar Güzel Sanatlar Lisesinde başlamıştır. Araştırmada literatür taraması yapılarak, çeşitli değerlendirme kriterleri incelenmiş ve deneysel kısmın “Ara Gözlem Formu” ile son test için “Deney/ Kontrol Grupları Puanlama Çizelgesi” ve çalışmaya katılan öğrenciler için de “Çalışma Sonrası Keman Dersine Bakış Açılarına Yönelik Soru Formu” oluşturulmuştur. Formlar oluşturulurken uzman görüşüne başvurulmuş ve ölçme araçlarının güvenirlik düzeylerinin oldukça yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Cronbach’s Alpha>0.70). Araştırmaya katılan deney grubu öğrencileri, 8 hafta olarak belirlenen deney süresince, eserlerin kayıtlı eşlikleri ile çalışmış, kontrol grubu öğrencileri ise belirlenen metronom hızları ile 8 haftalık çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın 4. haftasında ara gözlem kayıtları alınmış, 8 hafta tamamlandıktan sonra ise her iki grubun eşlikle birlikte çalma performansı ile son test kayıtları alınmıştır. Araştırmacı tarafından kayıt altına alınan performanslar; “Ara Gözlem Formu” ve “Son test Puanlama Çizelgesi” 5 uzman tarafından değerlendirilmiştir. Yapılan istatistiki analizler ve öğrencilerin soru formunda verdikleri cevaplar doğrultusunda; piyano eşlikli keman eğitiminin öğrencilerin müziksel gelişimini ve keman dersine bakış açısını pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar Lisesi, keman, eşlikli çalma.

ABSTRACT

THE MUSICAL DEVELOPMENT OF THE STUDENT AND THE ACCOMPANYING STUDY IN THE LESSON OF INSTRUMENT EDUCATION (VIOLIN) AT FINE ARTS HIGH SCHOOLS EFFECT ON THE VIEW OF THE VIOLIN LESSON

Gülşah TAZEGÜL

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC**

June, 2023

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN

Instrument education course is a course in the program of fine arts high schools, where each student continues with an instrument that they want to play with this instrument throughout their high school education. This research; this study was carried out in order to learn the effect of piano accompaniment on the musical development of the students who take the Instrument Training (Violin) Lesson and their perspectives on the violin lesson. The study group of the research; 8 students were selected for the experimental and control groups (experimental group [n=4] - control group [n=4]) among 9th, 10th, 11th and 12th grade violin students studying at Afyonkarahisar Fine Arts High School in the 2021-2022 academic year. In the research, the "post-test model with control group" was used. There are two groups formed by unbiased assignment. All the students in the groups started their violin education at Afyonkarahisar Fine Arts High School. In the research, a literature review was made, various evaluation criteria were examined and the experimental part was "Intermediate Observation Form" and "For the post-test". Experimental/Control Groups Scoring Chart" and "After-Study Questionnaire for Violin Lesson Perspectives" were created for the students who participated in the study. Expert opinion was sought while creating the forms and it was determined that the reliability levels of the measurement tools were quite high (Cronbach's Alpha>0.70). The experimental group students worked with the recorded accompaniments of the works during the experiment, which was determined as 8 weeks, and the control group students performed their 8-week studies with the determined metronome speeds. In the 4th week of the study, intermediate observation records were taken, and after the 8 weeks were completed, both groups played together with the accompaniment. Performance and posttest records were taken. Performances recorded by the researcher; "Intermediate Observation Form" and "Post-test Scoring Chart" were evaluated by 5 experts. In line with the statistical analyzes and the answers given by the students in the question form; It has been concluded that violin education with piano accompaniment has a positive effect on the musical development of students and their perspective on violin lessons.

Keywords: Fine Arts High School, violin, accompaniment.

ÖN SÖZ

Yüksek Lisans eğitimimde her zaman yardımcı olan, çalışmam için beni motive eden, araştırmamı titizlik ve disiplin ile takip eden, desteğini her zaman hissettiğim değerli danışmanım Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN'a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Yüksek Lisans Programına başlamam için beni uzun yıllar yüreklendiren, yönlendiren ve bu sürece başlamama destek olan, kıymetli bilgi ve birikimlerini eksik etmeyen Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN ve Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN' e saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Değerli zamanını ayırıp araştırmamda kullanacağım piyano eşliklerini seslendiren Dr. Öğr. Üyesi Fakı Can YÜRÜK'e, ayrıca hem akademik hem de manevi desteği ile her zaman yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi Filiz YILDIZ'a teşekkürlerimi sunarım. Çalışmama katkı sağlayan öğrencilerime ve değerlendirmeleriyle araştırmama anlamlandıran uzman öğretim elemanlarına da teşekkürlerimi sunarım.

Ve tabi ki bugünlere gelmemde en büyük emeği veren anneme ve babama, tez yazma sürecimde beni anlayışla karşılayan sevgili çocuklarıma ve eşime teşekkürlerimi sunarım.

Gülşah TAZEGÜL
2023, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI.....	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. EĞİTİM VE MÜZİK EĞİTİMİ	3
2. GÜZEL SANATLAR LİSELERİ	5
3. ÇALGI EĞİTİMİ.....	8
3.1. YAYLI ÇALGILAR EĞİTİMİ	8
3.2. KEMAN VE KEMAN EĞİTİMİ	9
3.3. KEMAN'DA TEKNİKLER	11
3.3.1. Sağ El Teknikleri	11
3.3.2. Sol El Teknikleri	12
4. EŞLİKLİ ÇALMA	14
5. TANIMLAR	16

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER	18
2. MAKALELER	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI EĞİTİMİ (KEMAN) DERSİNDE EŞLİKLİ ÇALIŞMANIN ÖĞRENCİNİN MÜZİKSEL GELİŞİMİNE VE KEMAN DERSİNE BAKIŞ AÇISINA ETKİSİ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEM CÜMLESİ.....	25
2. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ.....	25
3. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	25
4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	26
5. ARAŞTIRMANIN SAYIL TILARI	26
6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	26
7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	27
7.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	27
7.2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU	28
7.3. VERİLERİN TOPLANMASI	29
7.4. VERİLERİN ANALİZİ	30

8. BULGULAR VE YORUMLAR.....	31
8.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	32
8.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	33
8.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	34
8.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	39
8.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	42
 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	54
KAYNAKÇA.....	59
EKLER DİZİNİ	63

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarının Bu Çalışmaya Ait Güvenirlik Düzeyleri	30
Tablo 2. Verilerin Dağılımına Ait Normal Dağılım Analizi Sonucu.....	31
Tablo 3. Düzeylere Ait Betimsel Bulgular	31
Tablo 4. Deney Grubundaki Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları.....	32
Tablo 5. Kontrol Grubundaki Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları...	33
Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sağ ve Sol El Uyum Düzeyinin Karşılaştırılması.....	34
Tablo 7. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Duruş (Postür) Düzeyinin Karşılaştırılması	35
Tablo 8. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Doğru Nota Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması	35
Tablo 9. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eserin Tartımlarını Doğru Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması	35
Tablo 10. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eserin Nüanslarına Dikkat Etme Düzeyinin Karşılaştırılması.....	36
Tablo 11. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Entonasyona Dikkat Etme Düzeyinin Karşılaştırılması	36
Tablo 12. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eşliğe Uyum Sağlama Düzeyinin Karşılaştırılması	37
Tablo 13. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Doğru Artikülasyonla Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması.....	37
Tablo 14. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eserin Karakterine Uygun Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması.....	38
Tablo 15. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eser Hâkimiyeti Düzeyinin Karşılaştırılması	38
Tablo 16. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Müzikal Beceri Ara Performans ve Genel Puan Düzeyinin Karşılaştırılması	39
Tablo 17. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Fiziksel Beceri Düzeyinin Karşılaştırılması	40
Tablo 18. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Müzikal Beceri Düzeyinin Karşılaştırılması	40
Tablo 19. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Performans Beceri Düzeyinin Karşılaştırılması	41
Tablo 20. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Beceri Düzeylerinin Genel Puanlarının Karşılaştırılması.....	41

GİRİŞ

Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümleri; bir üst kurum olan müzik öğretmenliği bölümlerine, konservatuvarlara, güzel sanatlar fakültelerine ve mesleki müzik eğitimi veren fakültelere öğrenci hazırlayan orta öğretim kurumlarıdır. 4 yıl eğitim veren bu okullar, öğrencilerini yapılan yetenek sınavında başarı elde edenler arasından seçmektedir. Müzik bölümlerinde Bireysel Çalgı Dersi, yeni adıyla Çalgı Eğitimi Dersi olarak programda yerini almıştır. Çalgı Eğitimi Dersi; yaylı çalgılar, telli çalgılar ve üfleli çalgılar gibi çeşitli enstrümanların eğitimini kapsamaktadır. Öğrenciler, öğretmenler tarafından öncelikle fiziksel özellikleri bakımından uygunluğuna bakılarak ve öğrencinin de istekleri doğrultusunda bu çalgılardan birine yönlendirilmektedirler. Ve böylece 4 yıl boyunca bu çalgının eğitimini almaktadırlar. Bu çalgılardan biri de yaylı çalgılar ailesinden olan kemandır. Araştırmanın yapıldığı 2021-2022 Eğitim- Öğretim yılı ders programında çalgı eğitimi ders saatleri; 9 ve 10. sınıflarda 1 ders saati, 11 ve 12. sınıflarda da 2 ders saati olarak belirlenmiştir. 2022-2023 Eğitim- Öğretim yılı ders programında çalgı eğitimi ders saatleri; 9, 11 ve 12. Sınıflarda 4 saate, 10. sınıflarda da 2 ders saati olacak şekilde arttırılmış, bu durum çalgı eğitimi alan öğrencilerin lehine olmuştur.

Keman derslerinde başarılı olmanın yollarından biri öğretmen ile kaliteli bir vakit geçirmek ve derste kazanılacak davranışların öğretmenin yanında pekiştirilmeye çalışılmasıdır. Bunun dışında keman çalmanın vazgeçilmez parçalarından biri olan piyano eşlikli eser seslendirmeye de yeterli vakit mutlaka ayrılmadır. Güzel Sanatlar Lisesi keman öğrencileri genel olarak piyano eşlikli performans fırsatını ya konser öncesi ya da sınavlardan önce bulabilmektedir. Bunun sebebi; birçok Güzel Sanatlar Lisesinde yeterli piyano öğretmeni kadrosunun olmaması ve programda eşlik ya da korrepetisyon dersinin olmamasıdır. Konserden ya da sınavdan kısa süre önce yapılan eşlikle çalma deneyimi, öğrencilerde eşlikle çalmaya karşı çekincelere yol açabilmektedir. Eşlikle çalma öğrencilere; birlikte müzik yapmanın, paylaşmanın ve birlikte güzel işler ortaya koymanın mutluluğunu yaşatmaktadır. Piyano eşliği ile çalma öğrencilerin özgüven ve motivasyon ile performans göstermesine katkıda bulunmaktadır.

Bu araştırma; Güzel Sanatlar Liselerinde verilen Çalgı Eğitimi (Keman) Dersinde eşlikli çalışmanın öğrencinin müziksel gelişimine ve keman dersine bakış açısına etkisinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma eşlikli çalgı eğitimi ile ilgili literatür taranması bakımından betimsel bir çalışmadır. Ayrıca; deney ve kontrol grubu

olmak üzere öğrencilerden iki grup oluşturulması, “son test kontrol gruplu” modelin kullanılması bakımından da deneysel bir çalışmadır. Çalışmaya katılan 4 öğrenci deney grubunu oluşturmaktadır. Deney grubu öğrencileri 8 hafta boyunca kayıt edilmiş piyano eşlikleri ile çalışırken kontrol grubu öğrencileri metronomla çalışmıştır. Deney sonrasında; deney ve kontrol grubu öğrencilerine eşlikli çalma becerilerini gözlemlemek üzere her iki gruba son test eşlikli çalma performansı yaptırılmıştır. Araştırmacı tarafından kayıt altına alınan öğrencilerin 5 uzman tarafından değerlendirilmesi ve sonuçların istatistiki verilerle analiz edilmesi bakımından nicel bir çalışmadır. Son olarak öğrencilere uygulanan; keman dersine bakış açılarına yönelik soru formuna verdikleri cevapların değerlendirilmesi bakımından da nitel bir çalışmadır.

Araştırmanın sonunda; Güzel Sanatlar Liselerinde verilen Çalgı Eğitimi (Keman) derslerinin eşlikle birlikte yapılmasının, öğrencilerin müzikal gelişimlerine, keman derslerine olan bakış açılarını olumlu yönde etkilediği bulgularına ulaşılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. EĞİTİM VE MÜZİK EĞİTİMİ

Eğitim, insanoğlunun doğumundan ölümüne kadar devam eden, bilerek ya da farkında olmadan kazandığı davranış değişiklikleridir. Bu davranış değişikliğinin, içinde bulunduğu topluma katkı sağlayacak yönde olması beklenir. “Eğitim en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma bireyin kazandığı bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir” (Fidan, 1986: 4). Bireyin yaşamını kapsayan bu süreç, insanın içinde yaşadığı toplumdan topluma değişiklik gösterir. Ayrıca, bireyin kişiliği de içinde doğduğu toplum tarafından belirlenir ve şekillenir (Özkan, 2006: 35).

Eğitim ile ilgili birçok tanım karşımıza çıkabilir; bu tanımlar, eğitimin geniş bir alan olmasından dolayı hangi alanla ilgiliyse ona göre şekillenir.

Eğitimin sözlük anlamı, bireyin; fiziksel, zihinsel ve törel yetilerini geliştirme eylemi, toplumun kurallarını öğrenmesi ve uygulamasıdır. Başka bir söyleyişle eğitim, bireyin yetişmesini ve gelişmesini sağlamaya özgü araçların işletilmesidir (Adem, 2000’den akt. Gül, 2004: 228).

Eğitim, bireyin tüm niteliklerini geliştirerek, onun üretim süreci içinde daha verimli ve üretken olmasını olanaklı kılarken, yaşamı ve içinde bulunduğu süreci sorgulayan, bilgi, beceri, etik, sanat, kültür vb. alanlarda yetkinleşmesini, bireyselleşerek toplumsallaşmasını da sağlayan, insanın insan olmasına yardım etme bilim ve sanatı olarak tanımlanabilir (Eroğlu, 1998: 47).

Eğitim, “bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişim meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1997: 12). Bu düşünceden yola çıkarak, eğitim süreci içinde davranış değişikliği oluşturması beklendiği söylenebilir. Aynı zamanda eğitim bir bilgi aktarımı ve bilgi kazandırmanın yanında öğrenilenlerin yaşam içinde kullanımını sağlayan ve alışkanlık haline getirilmesi gereken davranışları da içermektedir.

Başaran’a göre eğitimin niteliğini oluşturan durumlar şunlardır;

1. Eğitim, eğitilen bireyde istenilen davranışı oluşturma işidir.

2. İnsan bir davranışı ancak yaşayarak kazanabilmektedir (düzenlenen bilgi ve çevre ile etkileşim sonucunda).
3. Eğitilende oluşturulacak davranış önceden saptanan eğitim amaçlarına uygun olmalıdır.
4. İnsanda davranışın oluşturulabilmesi, planlanmış bir eğitim sürecinden geçmesine bağlıdır (1983: 15).

Bireylerin eğitimi, kurumlar yoluyla ya da kurum dışında gerçekleştirilebilir. Eğitim; bilim, teknik ve sanatı da kapsamalıdır. Sanat eğitiminin içinde de müzik, başlıca kollarından biridir.

İnsanların eğitimden beklentileri, yaşantıları boyunca gereksinimlerini gidermede doğruyu ve iyiyi öğrenme çabasıdır. Başkalarıyla iletişim kurmada, yeteneklerini geliştirmede, birlikte ortaya bir ürün koymada ve gerçekleri ortaya çıkarmada yeterli olma isteği eğitimden geçer. İçinde bulunduğu toplum da insana bir rol çizerek neyi öğrenmesi gerektiği konusunda bir yol çizer. Bu yolu kendi başına gidemeyeceği zaman, uzman kişilerin fikirlerine ve rehberlik etmelerine ihtiyaç duyar. Aldığı eğitimler sonucunda yaşantısı ve davranışları değişiklik gösterir.

Müziğin ilk çağlardan günümüze kadar insanların ruhunu besleyen ve hayatın her alanına tezahür etmiş bir özelliği olduğu için herkesin hayatında önemli bir yeri vardır. Müzik, duygu ve düşüncelerin sesler ile bedensel ve ritimsel bir şekilde ifade edilmesidir (Yılmaz, 2021: 3) Müziğin aynı zamanda birleştirici ve paylaşımcı bir yönü de vardır. Aynı dili konuşmasalar bile insanlar birlikte müzik dinleyebilir ya da birlikte müzik yapabilirler. Bu da müziğin bir tür kültürlenme aracı olduğunun da kanıtıdır.

Müzik eğitimi ise; müziğin tüm inceliklerinin öğrenildiği ve öğretildiği bir alandır. Bu eğitimin temelinde bir çalgı çalma, şarkı söyleme, müzik teorisi ve müzik tarihi gibi alanlar vardır. Müzik eğitimi, temelde, bir müzikal davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Eğitimin başarılı olması için planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenmesi gerekir (Uçan, 2018: 11). Müzik eğitimi alan kişinin, müziğin insana kattığı farklı duygu ve düşüncelerin farkına varması, dinlediği veya seslendirdiği müziğin tek bir müzik türü içinde kalmaması beklentiler arasındadır.

Müzik eğitimi insan zekâsını, duygularını ve kaslarını da eğiten bir eğitim alanıdır. Bu düşünceden yola çıkarak müziğin; hem bir eğitim alanı hem de bir eğitim aracı olarak iki boyutta da eğitimin içinde olması gerektiği söylenebilir (Küçüköncü, 2000: 8).

Uçan (2018: 34-36), müzik eğitimi üç ana başlık altında toplamıştır:

1. Genel Müzik Eğitimi: Okul öncesinden başlayarak yüksek eğitim sonrasına kadar tüm öğretim programlarının içinde bulunan ve yetenek düzeyine bakılmaksızın verilen eğitimidir. Aynı zamanda özengen ve mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturur.
2. Özengen (Amatör) Müzik Eğitimi: Herhangi bir müzik türüne amatörce ilgi duyan kişilere verilen eğitimidir.
3. Mesleki (Profesyonel) Müzik Eğitimi: Müzik biliminin herhangi bir dalını meslek olarak seçen kişilere verilen eğitimidir.

Mesleki müzik eğitimi; genel ve özengen müzik eğitiminden farklı olarak, müziği meslek olarak icra etmek isteyenlere verilen ve dalında uzmanlaşmış müzisyenler yetiştirmeyi hedefleyen eğitim türüdür. Bu nedenle mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar ve bu süreç uzman kişilerce yürütülür (Tarman, 2006: 10).

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar arasında; Güzel Sanatlar Liseleri, Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları, Devlet Konservatuvarları, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümleri, farklı isimlerde Fakültelerin Müzik Bölümleri ve Milli Savunma Üniversitesi Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Komutanlığı sayılabilir.

2. GÜZEL SANATLAR LİSELERİ

Milli Eğitim Temel Kanunu, güzel sanatlar alanında özel ilgi ve yetenekleri belirlenen bireyleri yetiştirmek üzere temel eğitim ve öğretim seviyesinde okullar açılabilceğini hükme bağlamıştır. Belirlenen amaçları gerçekleştirmek üzere “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri” (AGSL) kurulmuştur (Resmi Gazete, 1990: 4).

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 1987'de düzenlenen 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 33. maddesine dayanarak, 1989 yılında İstanbul'da, dönemin Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol tarafından açılmıştır (Deniz, 2009: 10). Günümüzde; Güzel Sanatlar Liseleri her ilde açılmış, bazı büyük şehirlerde ikişer tane olmak üzere eğitim-öğretime devam etmektedir.

İlk kez 1989-1990 eğitim-öğretim yılında öğrenci almaya başlayan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, ortaöğretimin genel amaçlarının yanı sıra, öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli

insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2015). Güzel Sanatlar Liselerinde; Görsel Sanatlar alanının yanı sıra “Müzik, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği” alanları bulunmakta olup, bir şubeye alınacak öğrenci sayısı 30’dur. Yetenek sınavı ile öğrenci alınan bu okullarda her bir alana alınacak öğrenci sayısı 2’şer şubeyi geçemez (Resmi Gazete, 2009) 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Güzel Sanatlar Liselerinin sayısı özel olanlarla birlikte 101’e ulaşmıştır.

Öğrenim süreleri 1 yılı hazırlık sınıfı şeklinde iken, “Orta Öğrenimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında; Talim ve Terbiye Kurulunun 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararıyla, 2005–2006 öğretim yılından itibaren hazırlık sınıfları kaldırılarak, öğrenim sürelerinin dört yıla göre yeniden düzenlenmesine karar verilmiştir (Yazıcı, 2016: 23). Ayrıca, Güzel Sanatlar Liselerinin adından “Anadolu” ibaresi de kaldırılmıştır. Orta Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak açılmış olan Güzel Sanatlar Liseleri 2018 yılında müdürlükçe alınan karar doğrultusunda Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesine geçmiştir (MEB, 2018).

GSL kurumlarında uygulanan müzik eğitimi “Mesleki Sanat Eğitimi” kapsamındadır. Uçan’a göre; mesleki sanat eğitimi, sanat alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlamaktadır (2018: 36).

Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik eğitimi, mesleki sanat eğitimi kapsamındadır. Bu liseler ülkemizde verdiği mesleki eğitim ile ortaöğretimde önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde profesyonel müzik eğitiminin (müzik öğretmenliği) alt yapısını bugün için artık güzel sanatlar liseleri oluşturmaktadır (Özder, 2009: 12).

Güzel Sanatlar Liseleri yönetmeliğinin altıncı maddesine göre bu okulların amaçları şunlardır;

- a) Öğrencilerin, güzel sanatlar alanındaki ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim- öğretim görmelerini sağlamak,
- b) Öğrencilerin, özel yetenek gerektiren yükseköğrenim programlarına hazırlanmalarını sağlamak,
- c) Öğrencileri, alanlarında araştırmacılığa yönelen, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetiştirmek,
- d) Öğrencilerin, milli ve milletlerarası sanat eserlerini tanımlarını ve yorumlamalarını sağlamaktır” (Resmi Gazete, 2006).

Uçan; AGSL kurulduğu tarihten bugüne öğrenci ve öğretmen almakta, eğitim- öğretim programları oluşturulmakta ve geliştirilmekte, kendilerine kaynaklık eden

ilköğretim kurumları ve kendilerinin kaynak oluşturduğu yükseköğretim kurumlarıyla gittikçe yoğunlaşan bir iletişim ve etkileşim içinde bulunmaktadır. Ayrıca bu okullardan mezun öğrencileri yükseköğretim kurumlarının alt yapısını oluşturmaktadır (Uçan, 1996: 72).

Güzel Sanatlar Liseleri, ilköğretimden sonra kültür derslerinin yanında ağırlıklı müzik ve resim eğitimi veren okullardır. Müzik bölümlerinde öğrenciler dört yıl boyunca müzik teorisi, koro, çalgı eğitimi ve piyano gibi dersler almaktadırlar. Müzik bölümü öğrencileri eğitimleri boyunca çalgı eğitimi derslerini branş öğretmenleri eşliğinde yapmaktadırlar. Çalgı Eğitimi Dersi 9. ve 10. sınıflarda haftada bir ders saati; 11. ve 12. sınıflarda haftada iki ders saati olmak üzere programlanmıştır; 2022-2023 Eğitim öğretim yılından itibaren kademeli olarak çalgı eğitimi dersi saatleri 9,11 ve 12. Sınıflarda 4'er, 10. Sınıfta 2 saat olmak üzere yeniden düzenlenmiştir (MEB, 2022). Bunun yanında 11. ve 12. sınıflarda toplu çalma dersleri de programda yerini almaktadır. Çalgı Eğitimi dersleri bakanlıkça belirlenen müfredat doğrultusunda yapılmaktadır. Öğrenciler sınıf seviyelerine göre okul içi ve dışı konserlerde yeteneklerini sergileme şansı bulmaktadırlar.

Güzel Sanatlar Liseleri alan dersleri içinde eşlikle çalma dersi mevcut değildir. Piyano eşlikli çalışma, eserin deşifre aşaması ve tanıma evresinin hemen arkasından gelmelidir. Öğrenci eserini eşlikle birlikte çalarken temiz entonasyon, tempoda çalma ve birlikte çalma gibi alışkanlıklarını da geliştirme şansı bulacaktır. Çalgı eğitimi derslerinde öğrenciler eşlik ile genellikle yılsonunda yapılan sınav ya da konser etkinliklerinde, seslendirecekleri eserleri sergilemeden bir ya da iki hafta önce, eşlik edecek piyano öğretmenin ektra zaman ayırması suretiyle çalışma olanağı bulabilirler. İlk buluşmada öğrenciler eşlikli çalmaya adapte olmada sorunlar yaşayabilmektedir. Bu da öğrenciyi tedirgin eden bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dönem ya da yıl içerisinde eşlik öğretmeni ile daha çok çalışma olanağı bulan öğrencinin, sınav ve konser öncesinde daha rahat bir performans sergileyeceği, müzikalitesini de yükseltmiş olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmaların, öğrencinin çalgı eğitimi derslerine bakış açısını olumlu yönde etkileyeceği ve çalgısına olan bağlılığını da arttıracakı söylenebilir.

3. ÇALGI EĞİTİMİ

İnsanlar tarih boyunca müziği; kendilerini ifade etmek, kültürlerini gelecek nesillere aktarmak için kullanmışlardır. Müzik yapmak için de farklı ses renklerine sahip çalgılar üretmeleri sevinç veya üzüntülerini aktarmada kolaylık sağlamıştır. “Müzik eğitimi içinde en önemli olanlardan bir tanesi de çalgı eğitimidir. Çalgı çalmak isteyen bireyler, çalgı eğitimi ile müziği daha iyi anlayıp daha iyi hissederek çalgılarını daha güzel bir şekilde icra edeceklerdir” (Yılmaz, 2021: 7).

“Çalgı eğitimi; bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan yöntemler bütünüdür. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi arttıracak şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır” (Parasız, 2009: 4).

“Çalgı eğitimi yoluyla öğrencilerin müzik bilgi ve beğenilerini, müzikalitelerini, birlikte müzik yapma yeteneklerini geliştirmeleri, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları kazanmaları, ulusal ve evrensel müzik sanatını tanımaları amaçlanır” (Öz, 2001: 95). Tanrıverdi, çalgı eğitimi ile ilgili, öğrencinin yeteneğini geliştireceğini, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştireceğini ve müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacağını (1997: 8) söylemektedir.

Çalgı eğitimi yapılırken öğrencilerde kulak eğitimi de vazgeçilmez bir parçadır. Kulak eğitimi ve çalgı eğitimi birlikte yürütülmesi gereken derslerdir. Bunun yanında birlikte çalma becerisini geliştirmek de çalgı eğitimi boyunca verilmesi gereken kazanımlardandır. Öğrencinin birlikte seslendirme yaparken entonasyon ve doğru ritim gibi kazanımları yerine getirmeyi kavraması beklenmektedir.

3. 1. YAYLI ÇALGILAR EĞİTİMİ

Yaylı çalgılar ailesi olarak anılan çalgılar; keman, viyola, viyolonsel ve kontrbass'tır. Bu çalgılar Güzel Sanatlar Liseleri ve üniversitelerin müzik bölümlerinin temel çalgılarıdır. Telli çalgılardan ses üretmede kullanılan yay, bu çalgıları gruplarken kullanılan bir tanımlamadır. “Çoksesli müzik kültürünün gelişmesinde önemli rol oynayan yaylı çalgılar, klasik Batı müziği orkestralarında üflemeli ve vurmali çalgılarla kıyaslandığında sayıca fazla olmaları sebebiyle bu orkestraların temel yapı taşlarını oluşturmaktadır” (Taş, 2020: 3).

“Yaylı çalgı eğitimi, gerek örgün eğitimde, gerekse yaygın eğitim ortamlarında yapılsın, bu eğitime doğru başlanması, öğretimdeki gelişme hızının iyi takip edilmesi, öğretim programının kusursuz sunulması gerekmektedir” (Uslu, 2012: 2).

Güzel Sanatlar Lisesinde çalgı eğitimine başlamış olan öğrencilerin, eğitim süreçleri boyunca alacakları eğitimin sağlam temeller üzerine kurulup planlanması ve eğitim programlarının bir üst eğitim kurumuna göre hazırlanması gerekmektedir. Çalgı eğitiminde yapılan doğru planlama, verimli sonuçlar alma konusunda önem taşımaktadır.

Keman, Güzel Sanatlar Liselerinde genellikle öğrencilerin çalgı tercihinde ilk sırayı alan çalgılardan biridir. Bu tercih yapılırken, öncelikle öğrencinin çalgıya fiziksel olarak uygun olup olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır.

3. 2. KEMAN VE KEMAN EĞİTİMİ

Çok geniş bir ses aralığına ve ses rengine sahip ve bu özellikleriyle zengin bir anlatım gücüne sahip olan keman, çalgılar içinde belki de en tanınmış olanıdır. Bu özel çalgının tarihçesine bakıldığında pek çok kaynakta, 15./16.yy.da İtalya’da ortaya çıktığı belirtilse de, insanların ok ve yayı bulmasıyla yaylı çalgıların, aynı zamanda da kemanın temellerinin o dönemlerde atıldığı söylenebilir (Şekerkan, 1996’dan akt. Yağışan ve Aydın, 2013: 214).

Kemanın, ortaya çıkışı bakımından Rönesans dönemi (1450-1600) çalgısı olduğu düşünülse de, yapısal, teknik ve keman edebiyatı açısından -müzik tarihi içindeki dönemlerle beraber- kendi değişim ve dönüşüm sürecini yaşamıştır (Yağışan ve Aydın, 2013: 215).

Keman örgün ve yaygın eğitim kapsamında, çalgı eğitiminin yapıldığı çoğu ortamlarda sıkça öğretilen bir çalgıdır. İnsan sesine en yakın sese sahip olması, ses renginin etkileyiciliği, geniş ses alanına sahip oluşu ve çalan kişiye yorum yapılabilmesinde olanak tanımasından dolayı dünyada da yaygın ve sevilen bir çalgı olmasını sağlamıştır. Solo çalgı özelliği taşıması nedeniyle de müzik topluluklarında tercih edilme nedeni ve ayrıcalıklarındandır (Uslu, 2012: 2).

Keman eğitimi oldukça uzun ve sabır gerektiren bir süreçtir. Öğrencinin çalgısına yeterli vakit ayırması ve düzenli bir çalışma programı oluşturması şarttır. Öğretmenin verdiği ödev ve çalışmaları aksatmadan yerine getirmesi önem taşımaktadır. Perdesiz bir çalgı olmasından dolayı belli bir çalışma disiplini yakalayan öğrenciler, istenilen seviyeye

ulaşabilir. Bu süreçte öğretmen de teşvik ve motivasyonu öğrencinin başarısında büyük ölçüde etkilidir. Düzenli çalışmalar sonucunda entonasyon sıkıntısı kalmayan öğrenciler, eserleri benimseyerek seslendirmeye başlayabilirler. “Müziğe yeni başlayan öğrenci, çalgıyla ilk karşılaşmasının uyandıracakı yadırgama ve güçlükler karşısında belki de cesaretini yitirecektir. Müziğin karmaşık kuralları, can sıkıcı alıştırması onu usandırabilir. Öğretmenin vereceği güzel örnekler ve karşılaştırmalar sayesinde, öğrenci işin iç yüzünü kavrayabilir” (Fenmen, 1997: 26).

Keman, perdesiz bir çalgı oluşu, geniş ses aralığına sahip olması ve etkili sesiyle besteci, yorumcu ve dinleyicilerin her zaman ilgisini çeken bir çalgı olmuştur. Her türlü müzik türüne yatkınlığı da tercih edilme nedenlerinden biridir. İyi bir keman çalıcısında, iyi duyan müzikal bir kulak, fazlasıyla sabır ve disiplinli çalışma gibi davranışların gelişmiş olması gerekir.

Şendurur, bir öğrencinin etkili bir çalışma sürecinde sahip olması gereken mevcut durumları şöyle sıralamaktadır:

1-Zihinsel durum

2-Fiziksel durum

3-Ruhsal durum

4-Motivasyon

5-Çalışma mekânları (2001: 163).

Bu durumlar sağlandıktan sonra öğrencinin ve öğretmenin arasındaki iletişim, keman dersinin vazgeçilmez parçasıdır.

Güzel Sanatlar Liseleri 4 yıllık eğitim sürecini içeren okullardır. Bu yüzden öğrencilerin kemana başlama yaşı 14-15 arasındadır. Bir yaylı çalgıya başlamak için lise çağı oldukça geç sayılsa da öğrencilerin önünde lise öğreniminin üstüne koyacakları en az 4 yıllık bir lisans eğitimi de olacaktır. Bu düşünülerek, keman dersleri dönemler boyunca giderek daha bilinçli, kuramsal bilgilerle verilmeli, temel beceriler kazanılmadan ve gereğince pekiştirilmeden daha üst düzeydeki beceriler için öğrenciler zorlanmamalıdır. Sönmez; hiçbir öğrencinin diğerinin özdeşi olmadığı unutulmamalı, bireysel ayrılıklar göz önünde tutulmalı, eğitim öğretim ortamını buna göre düzenlemelidir. Yeni çok seçenekli öğrenme-öğretme yöntemlerini işe koşup,

öğrencilerin yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanınmalıdır (Sönmez: 1994, Akt: Ulu, 2006: 9)

Keman derslerine başlandığında öğretmen öncelikle keman ve yayın günümüze kadar olan gelişimini anlatıp, kemanın tarihçesi ile ilgili bilgilendirme yapmalıdır. Her öğrencinin imkanları dahilinde kendilerine ait çalgısı mutlaka olmalıdır. Bu, her gün çalışmalarını sağlayacak önemli bir etkidir. Keman derslerinde öğrencilerin seviyelerine göre temel çalma teknikleri de öğretilmelidir. Bunlardan bazıları; detaşe, legato, staccato, martele, gibi yay teknikleridir. Öğrencilerin keman çalarken yay hâkimiyeti, etüt ve parmak egzersizleri ile kuvvetlendirilmeli, derslerde mutlaka bu tekniklerle ilgili çalışmalara yer verilmelidir.

3. 3. KEMAN'DA TEKNİKLER

Keman çalmada etkili bir performans elde etmek için sağ el ve sol elde kullanılacak bazı teknikler bulunmaktadır. Çalan kişi bu teknikleri yerine getirirken sağ ve sol el koordinasyonunu iyi bir şekilde kullanmalı, çalışına bunu aktarabilmelidir. Kemanda en temel sağ el yay teknikleri olan; detaşe, legato, spiccato ve martele; sol el teknikleri ise trill, vibrato, konum değişiklikleri olarak incelenebilir.

3. 3. 1. Sağ El Teknikleri

“Kemanda nitelikli ve güzel ses elde etme boyutundan biri de yay kullanımıdır. Yay kullanımı kemanda ses elde etmenin ilk kuralı olduğu gibi, çalınan parçalarda ses gürlüğünün ayarlanması, nüans yapılması, legato, staccato, detache, sotiye, spiccato vb. teknikler ile seslendirilecek olan parçaların karakterinin ortaya çıkarılması gibi konuların tümü yay kullanımına bağlıdır” (Çilden, 2000: 153, 154).

Detache (Detaşe) kelimesi Fransızca kökenlidir. Detache (bağısız) çalma her notanın ayrı bir yay ile çalınmasıdır. Notaların belirgin yaylar ile birbirinden ayrılması ve çalınan sesin diğer sese kadar sürdürülmesi hedeflenir. Kısaca “her ses için ayrı bir yay kullanarak düz, eşit ve basıncı değiştirmeden uygulanan bir yay şeklidir” (Galamian, 1962’den akt. Demir, 2020: 13).

Legato (Legato), İtalyanca bir sözcüktür. İki veya daha fazla notayı birbirine bağlayarak, notaların kesintisiz ve durmadan tek bir yayda çalınmasıdır. Legato tekniğinde çekme ve itme arasındaki yay değişimi arasında farklılık yoktur (Demir, 2020: 13).

Spiccato (Sipikato) İtalyanca bir kelimedir. Çarpmak, indirmek anlamında yayın hafif bir darbe ile kullanılmasını gerektirir. Spiccato hareketinde üretilen ses ve artikülasyon, martele hareketini andırmaktadır. Ancak spiccatonun genel karakteri yayın her bir notada telin üzerine inip kalkmasıdır. Spiccato, yumuşak ve keskin olarak hem yatay hem de dikey hareketlerle uygulanabilir. Dolgun ve güzel bir ton için, yayın yönü gözlenmeli, ağırlık ve hız noktası doğru yerde konumlandırılmalıdır (Ulucan, 2005: 41).

Martele Fransızca bir kelimedir, vurgulu ve kesik çalış demektir. Martele tüm yay çekişlerini, özellikle detache yay çekişini güçlendiren bir teknik ve darbeye benzeyen bir yay çekiş biçimidir. Her sesin başında sert bir vurgu yapılır ve iki ses arasında bir ara verilir. Baştaki vurgu bir hazırlık gerektirir. Yay, teli adeta “ısırdıktan” sonra hareket eder. Bu çimdik için yay özel bir basınç uygulanır ve baskı çok kısa sürer, sonra baskı normale döner. Bu hazırlayıcı vurgu erken sona ererse, ses vurgulu çıkmaz, çok geç normale dönerse, o zaman cızırtıya neden olur (Tamer, 2002: 17).

3. 3. 2. Sol El Teknikleri

Keman eğitimi sürecinde bireyin çok boyutlu olarak gelişmesi ve yetişmesi beklenir. Kemanın güzel, güçlü ve etkili anlatımı, uzun soluklu çalışmalarla ve keman dağarcığını tanımak ile kazanılmaktadır. Dolayısıyla iyi bir kemancının yetişmesi uzun vadeli bir eğitimi gerektirmektedir. Bu eğitim boyunca öğrencinin duruş, çalgıyı tutuş ve yay hakimiyetinin yanında sağ ve sol elin kazanması gereken ve güçlenmesini sağlayacak çok sayıda teknik ve müzikal becerinin varlığı söz konusudur (Taş, 2019: 352).

“Konum değişikliğinde sesin doğruluğu kulak tarafından belirlenir. Bu nedenle sol kol hareketinin ve bu hareket gerçekleştirilirken meydana gelen kas hareketini hissedebilmesindeki doğruluğa ulaşma kulak tarafından yönetilerek gerçekleştirilir. Geçiş tekniğini kavrama süreci de “mesafeye bağlı olan şartlı refleks” sayesinde gerçekleşecektir” (Merdinli, 1998: 22). Galamian’a göre iki tür konum değişikliği vardır. Bunlardan biri “gerçek” (tam) diğeri ise “yapay” (yarım) olarak adlandırılır. Gerçek geçişte el ve başparmak yeni pozisyona birlikte hareket ederek giderler. Yapay konum değiştirmede, başparmak kemanın sapındaki yerini korur. Başparmağı oynatmadan parmakları ve eli açarak ya da geri çekerek başka bir konumda çalınabilir. Yapay geçişler, çoğunlukla kısa süreli konum değişikliği gerektiğinde kullanılabilir (Galamian, 2003: 44).

Vibrato; İtalyanca kökenli “salınım” anlamına gelmektedir. Sesi zenginleştirmek, yumuşatmak, yoğunlaştırmak amacıyla vokal müzikte, üflemeli çalgılarda, telli ve yaylı çalgılarda seslendiriciler tarafından uygulanan titreşme (salınım) tekniği, ses perdesinin hafifçe dalgalanıp yoğunlaştırılması olarak ifade edilir (Say, 2002: 562). Vibrato sesin uzağa gitmesine yardımcı olarak, iyi bir entonasyonla etkili olur. En iyi vibrato saniyede 6-7 hareketten oluşmaktadır (Merdinli, 1998: 44). Keman eğitimcileri vibratonun üç farklı şekilde yapıldığını ifade etmişlerdir. Vibratoyu öğrenme sürecindeki bu üç tip vibrato; kol vibratosu, bilek/el vibratosu ve parmak vibratosudur (Uçan ve Günay, 1975: 27).

Büyükaksoy, kol vibratosunda ana hareketin kolda olduğunu ve hareketin dirsekte açıkça görüldüğü şeklinde ifade etmiştir. El ve parmakların bu harekete katıldığını, itme hareketinin koldan verildiğini, bu arada parmağın teli tuşede tutacak kadar sıkı, ancak kolun hareketini engellemeyecek kadar gevşek ve esnek olduğunu eklemiştir (1997: 24).

Bilek vibratosunda, ileri geri salınım hareketi ön kol sabit tutulup sadece el bilekten hareket ettirilerek gerçekleştirilir. Bu yüzden, el vibratosu bilek vibratosu olarak da bilinmektedir (Çelenk, 2010: 43). “Hareket öncelikle bilektedir. El salyangoza doğru sallandıkça parmak kendini eklemeleri aracılığıyla uzatır ve el ilk noktasına dönünce tekrar doğal kıvrımlı durumunu alır” (Büyükaksoy, 1997: 23).

Parmak vibratosunda ise, kuvvet parmağın kendisinden gelmektedir. Parmağın alt ekleminden hareket verilir, el bu harekete uyum gösterecek esneklikte olmalıdır (Merdinli, 1998: 47).

Flageolet (flajöle) kelimesi Fransızca kökenlidir ve üflemeli çalgılar ailesinden küçük bir flüt türünün adıdır. Ancak keman çalmadaki karşılığı bundan farklıdır ve ıslığa benzer bir çeşit ses üretme tekniğidir. Elde edilen ses nedeniyle bu tekniğe flajöle tekniği adı verilmiştir. İki biçimde flajöle ses elde edilir. Doğal flajöle elde etmek için parmak tele basılmadan dokundurulur ve parmak ucunda telin gerginliği hissedilecek biçimde yapılmalıdır. Sağ elde yay her zamankinden daha hızlı çekilmeli ve eşige yakın olmalıdır. Yapay flajölede ise bir parmak tele basarak köprü görevi görürken diğer parmak tele dokundurularak ses elde edilir. Burada yay sürekli olarak aynı basınçla sürülmelidir (MEB, 2011: 10).

Glissando (glisendo) İtalyanca kökenli bir kelimedir ve “kaymak ya da kaydırmak” anlamına gelir. Sol el parmaklarının kolla birlikte hızla teller üzerinde

kaydırılmasıyla elde edilir. Glisendo yapılırken sol bilek dışarıya, salyangoza doğru kıvrılmalı; el ve kol her zamankinden daha gergin tutulmalı ve parmak daha katı olmalıdır. Uzun glisendolarda çene kemanı sıkıca kavramalıdır (MEB, 2011: 10).

4. EŞLİKLİ ÇALMA

Eşlikli çalmanın tanımını Türk Dil Kurumu, sözlüğünde, belirli bir modeli ile armoni oluşturan ve bir veya birkaç partiye bölüştürülen sesler bütünü olarak tanımlamıştır (TDK). Aynı anda bir müzik parçasını seslendirmenin hem duygusal hem müzikalite yönünden önemi Suzuki tarafından, öğrencilerin hem birbirleri için, hem de beraber çalmaları için olanak yaratılması açısından tavsiye edilmiştir. Bu nedenle, Suzuki eğitiminin temeli bir öğretmen ve bir öğrenci ile yapılan bire bir eğitim olmasına rağmen, bazen 3 veya 4 öğrenci ile aynı ders saatinde beraber eğitim alınabilmektedir. Bu durumda, öğretmen yalnızca bir öğrenciye ders verirken, diğer öğrenciler de onları izlemektedir. Suzuki, derslerde kullanılmak üzere özellikle keman öğrencileri için düetler ve piyano eşlikli materyaller hazırlamıştır. Buradaki amaç öğrencilere beraber çalabilme fırsatı sağlamaktır. Suzuki'nin hazırlamış olduğu Home Concert Piano kitabında pek çok küçük eser yer almaktadır. Eserlerden bazıları iki keman içindir ve metodun üçüncü kitabını bitiren her öğrenci bu eserleri çalabilmektedir. Bu eserler deşifre çalma amacı için de kullanılmaktadır. Kardeşler ve arkadaşlar bir araya gelerek bu eserleri güzel vakit geçirmek için evde çalabildikleri gibi, konserlerde de çalabilmektedirler (Tecimer Kasap, 2005: 119).

Fenmen, birlikte çalmanın önemiyle ilgili olarak şöyle söyler; “Düo, trio, vs. gibi “beraber çalma” fırsatını kaçırmayınız. Bu, çalışınızı akıcı ve hareketli bir hale getirir” (Fenmen, 1997: 78).

Okan ve Mohan Kömürcü; müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik dersini; öğrencinin çalgısını ya da sesini, piyano eşliği ile birlikte kullanabilmesine yönelik öğrencide istenilen yönde davranış kazandırma ya da geliştirme süreci olarak; dersin sorumlu öğretim elemanını eşlik çalgısını kullanan “eşlikçi” ya da bir diğer adıyla “korrepetitör” olarak tanımlamışlardır (Okan ve Mohan Kömürcü, 2020: 1417).

Piyano eşliği ile birlikte çalmak aynı zamanda çok sesliliğe de adım atmanın süreçlerinden biri olarak kabul edilebilir. “Keman öğretiminde eserleri eşlikli olarak çalmak, her yönden fayda sağlayacaktır. Özellikle sabit perdeli bir çalgı ile birlikte çalan

kemancı, bu sayede çıkardığı seslere ve entonasyon unsuruna üst düzeyde dikkat edecektir” (Angı, 2005: 53).

Eşlik, müzik eğitiminin zenginleştirilmesi ve öğrencilere sevdirmesi bakımından da önemli bir niteliğe sahiptir. “Müzik öğretmenin materyal olarak kullandığı okul şarkıları, öğrencilerin ses ve müzikal duyumlarının geliştirilmesi sürecinde en önemli araç olmaktadır. Bu şarkıların öğretimi sırasında, öğrencilerin seslerini destekleyecek piyano eşliğine ihtiyaç bulunmaktadır. Piyano eşliği, tek sesli okul şarkılarını armonik yönden zenginleştirerek, öğrencilerin çoksesli müziğe yakınlaşmalarını da sağlayacaktır” (Piji, 2006: 15).

Çalışılacak eseri piyano, gitar hatta belki bir orkestra ile birlikte seslendirmek, eserin gücünü ve etkisini arttıracaktır. Eşlik derslerinde genellikle, geniş ses aralığı ve armonik duyumlar sağlamasından dolayı piyano tercih edilir. Piyano bu özelliği sayesinde bir eserin orkestra ile birlikte çalınması etkisini dinleyiciye aktarabilir. Eşlikçi ve solistin birlikte çalarken büyük uyum içerisinde olması, yeterli sürede birlikte çalışması, yapılacak olan dinletilerde ikilinin daha kaliteli performans göstermesini sağlayacaktır. Böylece eşlikle çalmanın müzikaliteyi artırıcı etkisi de sağlanmış olacaktır. Birbirini dinleyerek çalmak gerektiği için gürültü ve karmaşadan uzak bir müzik ortaya konmuş olacaktır.

Keman eserlerinin birçoğu ve bazı etütler piyano eşliği gerektirmektedir. Eseri tam anlamıyla yorumlama, kavrama ve içselleştirebilmek için öğrenciye eşlikle çalışma imkânı sağlamak oldukça önemlidir. Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenciler bu imkânı ancak sınavdan bir hafta önce ya da yapılacak konserden önce bulabilmektedir. Piyano eşlik dersi hem programda mevcut değildir hem de okullarda korropetitör eksikliği vardır. Bu imkânı bazı güzel sanatlar liseleri bulabilirken büyük bir çoğunluğu bulamamaktadır. Coşkuner’in (2007) “Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (Yaylı Çalgılar) Bireysel Çalgı Eğitimi Dersinde Piyano Eşlikli Çalışmalara İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı çalışmasında; güzel sanatlar liselerinde piyano eşlikli eserlere yer verildiği, fakat eşliği yapacak olan piyano öğretmenlerinden yeteri kadar yardım alınamadığı sonucuna varılmıştır.

Eşlikle çalınması gereken eserlerin deşifre aşaması bittikten sonra haftada en az bir kez eşlik öğretmeni ile de çalışılması, esere hâkimiyet kazandıracaktır. Bu da öğrencinin konser ya da sınav öncesinde performansının daha iyiye gitmesini

sağlayacaktır. Ayrıca öğrencinin özgüveninin ve motivasyonunun da yükselmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Galamian’a göre keman çalışma süreçleri şu şekilde sıralanmıştır;

“1. Oluşturma süreci: Bu süreç içinde her türlü teknik sorunla uğraşılır. Bu süreç, gamları, benzer temel alıştırmaları, etüt ve repertuarın (dağarın) teknik sorunlarını kapsar. Her türlü teknik çalışma için önkoşul, zihnen yapılan hazırlıktır. Bu şu demektir: Aklımız her zaman fiziksel sorunların önünde yer alır. Daha sonra eyleme geçmek için aklın önderliği gerekir. Her türlü teknik çalışmada geçerli çok önemli bir kurala dikkat etmek gerekir: Teknik bir sorun çözümlendiğinde, onu durmadan yinelemenin bir anlamı yoktur, dinlendirmeye bırakarak bir sonraki soruna geçilmelidir. Artık çalışmayı gerektirmeyecek şeylerin üzerinde durmayı alışkanlık haline getirmek zaman kaybetmekten başka bir şey değildir.

2. Yorumlama Süreci: Bu aşamada ise yapıtla ilgili kişisel görüşün belirlenmesi, müzikal ifadeye önem verilmesi, bir cümlecğin, giderek daha boyutlu bir parçanın ve nihayet bölümlerin inandırıcı bir bütünlük içinde olması gerekmektedir. “Oluşturma” sürecinde hiçbir hata düzeltilmeden geçilemez. Fakat yorumlama sürecinde küçük bir yanlış ya da temiz olmayan bir ses için, her seferinde çalış (seslendirme) kesilmemelidir. Öğretmen gerektiğinde öğrencisini önce çalıştığı eserin bölümlerini, daha sonra bütün bir eseri kesintisiz çaldırarak, bu doğrultuda yetiştirmelidir. Önemli bir hata yapılmış olsa bile, öğrencinin bağlantıyı olabildiğince çabuk yakalaması beklenir.

3. Seslendirme Süreci: Bir konser verileceği zaman, önceki iki aşamadan sonra uygulanır. Bu boyuta gelindiğinde yapıt hiç durmadan, mümkünse eşlikli olarak seslendirilir. Bu arada dinleyicilerin varlığı da beyinde canlandırılmalıdır” (Galamian, 2002’den akt. Özmenteş, 2004: 15-16).

Galamian’ın oluşturduğu süreçler göz önünde bulundurulduğunda; oluşturma ve yorumlama süreçleri büyük oranda yerine getirilmişse de son adım olan seslendirme süreci ancak konser zamanı gerçekleşecek olan bir durumdur. Güzel sanatlar liselerindeki öğrencilerin okuldaki ders programından dolayı eşlikle çalışma yapmak için yeterli öğretmen ve zaman olmayışından kaynaklı sorunlar yaşayabildikleri söylenebilir. Ancak bir dinleti veya konser planlandığında, hem eşlik edecek öğretmen hem de öğrencilerin okul dışı zamanlarda ek çalışmalarla hazırlıklarını tamamladıkları görülmektedir. Konser anına kadar yolunda giden çalışmalar eşlikle çalma zamanı geldiğinde öğrencileri çoğu zaman sıkıntıya sokabilmektedir. Konserden önce yeteri kadar eşlikle çalma fırsatı öğrenciye mutlaka verilmelidir. Çilden ve Şendurur bu konu hakkındaki fikirlerini; piyano eşliği ile bir renk katmanın, öncelikle öğrenciye zevkli bir çalışma ortamı yaratma, çalışma şevkini güçlendirme ve kendine özgüven duygusunu geliştirme açısından önemli katkıları olacağı şeklinde ifade etmişlerdir (Çilden ve Şendurur, 2003: 1).

5. TANIMLAR

Entonasyon: Entonasyon, müzik topluluğunda ton içinde çalabilme veya söyleyebilmedir. Bütün yaylı çalgılarda doğru entonasyonda çalma, doğru dinlemeye, teknik beceriye ve iyi bir çalgıya bağlıdır.

Yaylı Çalgı: “Çalgılar ayrımlı açılardan adlandırılır, sınıflandırılır. Birbirine daha çok benzeyenler küme küme ayrılarak, çeşitli çalgı kümeleri oluşturulur. Çalınırken, genellikle yayın kullanıldığı çalgılara yaylı çalgılar denir” (Günay ve Uçan, 1980: 12). “Keman, viyola, viyolonsel gerek teknik kapasite, gerek literatür ve gerekse müziksel ifadede oldukça geniş imkanlara sahip olan, mesleki müzik eğitiminde etkin biçimde kullanılabilen çalgılar arasında yer almakta, senfonik müzik ve oda müziğinin temel taşlarını oluşturmaktadırlar” (Öz, 2001: 95).

Eşlik: “Bir kompozisyonun ana melodisine ya da ses partisine dayanak oluşturması ya da onu ön plana çıkarması amaçlanan yardımcı parti ya da partiler olarak tanımlanır” (Bilgin, 1998).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER

Büyükköse (2023), “Viyolonsel Öğretiminde piyano Eşlikli Halk Türkülerine Dayalı Örnek Bir Materyal Tasarımı ve Uygulamadaki Görünümü” başlıklı doktora tezinde; örnek bir materyal tasarlanarak performansa ilişkin etkilerin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada alan araştırmasına dayalı betimsel ve deneysel desene dayalı karma bir araştırma modeli kullanılmıştır. Geliştirilen model deneysel olarak 3 farklı güzel sanatlar lisesindeki; 2. 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören ana çalgısı viyolonsel olan 8 kişilik bir çalışma grubu üzerinde uygulanmıştır. Araştırmanın materyal geliştirme ve deneme sürecinde ise dört üniversitenin müzik öğretmenliği bölümlerinde viyolonsel derslerini yürüten öğretim üyelerinin görüşlerine başvurulmuştur. Ek olarak da durum tespiti ve ihtiyacı saptamak için Türkiye’deki mevcut olan tüm güzel sanatlar liseleri viyolonsel öğretmenlerine anket gönderilmiş, on sekiz öğretmenden geri dönüş alınmıştır. Ders materyali olarak kullanılacak türküler uzman görüşü alınarak belirlenmiştir. Dr. Semih Birel tarafından geliştirilen dereceli puanlama anahtarı üç boyutlu (fiziksel, teknik ve müziksel) tasarlanmıştır. Çalışmadaki öğrencilere ön test ve son test uygulanmış, performans kayıtları üç uzman tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmanın süresi 12 hafta olarak belirlenmiştir. Eserler 12 hafta boyunca her ders düşük tempodan hızlıya olmak üzere piyano eşliği ile çalışılmıştır. Yapılan ön test ve son testlerde; viyolonsel dersi sürecinin daha etkili yürütülmesi için piyano eşliğinden faydalanılabileceği düşüncesi ortaya çıkmıştır. Sonuçlara bakıldığında araştırmaya katılan viyolonsel öğretmenlerinin piyano eşlikli makamsal-modal eserler ve etütlerin viyolonsel eğitiminde kullanılmasına uygun olduğu kanaatine varmışlardır.

Çikot (2019), “Cubase Müzik Yazılım Programı Destekli Piyano Eşlik Stillerinin Keman Öğretimi Üzerindeki Etkileri” başlıklı yüksek lisans tezinde; cubase müzik yazılım programı desteğiyle araştırmacı tarafından yazılan piyano eşlik stillerinin, Bilim ve Sanat Merkezi müzik bölümlerinde eğitim alan öğrenciler üzerindeki etkinliğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada deneysel yöntem kullanmış, süreç öncesinde yansız atama yoluyla deney ve kontrol gurupları oluşturmuştur. Araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Bayburt ili merkez ilçesinde bulunan Bilim Sanat Merkezi’nde öğrenim gören 10 öğrencileriyle sınırlandırılmıştır. 7 hafta süren araştırma boyunca her

öğrenci ile haftada ikişer saat bireysel çalgı (keman) eğitimi yapılmıştır. Araştırmacının stüdyo kayıt programları ve farklı ekipman desteğiyle cubase müzik yazılım programı üzerinde hazırlamış olduğu piyano destekli çalışmaların, öğrencilerin keman çalma becerilerini önemli derecede geliştirdiği; diğer bir ifadeyle, teknoloji içerikli donanımlar ve müzik yazılımlarıyla desteklenmiş deneysel işlem sürecinin, geleneksel öğretim yöntemlerine göre öğrenme açısından daha etkili sonuçlar ortaya çıkardığı görülmüştür.

Sonsel (2018), “Piyano Eşlikli Başlangıç Viyola Öğretiminin Ritim Duygusu Gelişimi ve Entonasyon Hâkimiyeti Açısından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezinde, viyola eğitimcilerine piyano eşlikli bir başlangıç modeli önermek ve piyano eşliğin viyola başlangıç eğitiminde kullanım durumuna katkı sağlamak amaçlanmıştır. Araştırmada Güzel Sanatlar Liseleri 9. sınıf viyola programının ilk 3 ünitesinde yer alan alıştırma ve etütler araştırmacı tarafından armonize edilip uzman görüşüne sunulularak uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Araştırmada Ankara Güzel Sanatlar Lisesi ve Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi’nde eğitim gören 9. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmış, her iki okulda da 2’şer tane viyola öğrencisi olduğu tespit edilmiştir. Bu öğrenciler yansız atama yöntemi ile 2 deney ve 2 kontrol grubu olmak üzere seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubundaki deney ve kontrol grubu öğrencileri, 12 haftalık bir eğitim sürecine alınmışlardır. Bu süreçte deney grubuna seçilen öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2010-2011 eğitim öğretim yılında öğretime sunulan Güzel Sanatlar Liseleri 9. sınıf Türk ve Batı Müziği Çalgıları Viyola başlangıç eğitimine ek olarak “Piyano Eşlikli Viyola Başlangıç Eğitimi Programı” uygulanmıştır. Kontrol grubuna seçilen öğrencilere ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2010-2011 eğitim öğretim yılında öğretime sunulan Güzel Sanatlar Liseleri 9. sınıf Türk ve Batı Müziği Çalgıları Viyola başlangıç eğitimi piyano eşiksiz şekilde uygulanmıştır. Araştırmanın 4., 8. ve 12. haftalarında deney ve kontrol grubu öğrencilerinden alınan kamera kayıtları, araştırmacı tarafından oluşturulan “Ritim Gelişim Ölçekleri” ve “Entonasyon Gelişim Ölçekleri” kullanılarak 3 uzman öğretim elemanı tarafından izlenerek değerlendirilmiştir. Yapılan istatistiksel çözümlemelerde sonuçlar, deney grubu öğrencileri lehine çıkmıştır. Araştırmada piyano eşlikli çalışma yapan deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha fazla ilerleme kaydettiği sonucuna varılmıştır.

Kaleli (2017), “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Bireysel Çalgı Keman Öğrencilerinin Piyano Eşlikli Çalışma Durumlarının Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans tezinde; bireysel çalgısı keman olan

öğrencilerin, ders, sınav ve konser etkinliklerinde piyano eşliğinin yeri ve erişilebilirliği, eşliğin keman eğitimindeki önemi, öğrencilerin piyano eşlikli çalışmaya yaklaşımlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada çalışma gurubunu, 3 farklı üniversitenin Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarının 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören 87 öğrenci ve 10 farklı üniversitenin Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında keman eğitimi vermekte olan 17 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Öğrencilere uygulanan ankette; sınıf düzeyi arttıkça öğrenciler piyano eşlikle birlikte çalışmanın, solo performanslarına olumlu yönde katkıda bulunacağını düşünmektedir. Araştırmada öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerde de; piyano eşlikli çalışmalar, öğrencinin ritmik, armonik ve melodik tüm sorunlarına çözüm bulmada önemli katkılar sağlamaktadır görüşü elde edilmiş, bununla birlikte okullardaki fiziki şartların yetersizliği, kadrolu korrepitör olmaması, bilgisayar destekli eşlik imkânlarının yetersiz olması vb. olumsuzlukların da eşlikli çalışmaları olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

Ergen (2010), “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” başlıklı doktora tez çalışmasında 3, 4 ve 5. sınıflarda öğrenim gören toplam 30 öğrenciden oluşan grubun yarısına eşlikli, diğer yarısına da eşiksiz çalmaya dayalı keman eğitimi uygulamıştır. Deneysel olan çalışmada 3 hafta hazırlık ve 14 hafta deney süreci olmak üzere 17 hafta boyunca deneklerle haftada 40 dakika keman dersi yapılmıştır. Araştırmanın sonunda, ilköğretim düzeyinde eşlikli çalmaya dayalı keman eğitiminin eşiksiz çalmaya dayalı keman eğitimine göre entonasyon, özgüven ve tutum üzerindeki etkisinin anlamlı derecede fark yarattığı yönünde bulgulara ulaşılmıştır.

Topoğlu (2010), “Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Parmak Açma Çalışmalarının Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon, Öz düzenleme ve Derse İlişkin Görüşleri Üzerindeki Etkileri” başlıklı doktora tezinde; orta düzey viyolonsel öğrencilerinin çalgı çalışma sürecinde karşılaştıkları entonasyon sorunlarını, kullanmakta oldukları öz düzenlemeli öğrenme stratejilerini saptamak, Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları Metodunun ve çalışılan eserlerin eşliklendirilmesinin, viyolonsel öğrencilerinin entonasyon sorunlarına, kullanmakta oldukları öz düzenlemeli öğrenme stratejilerine ve derse ilişkin görüşlerine olan etkilerini belirleyerek eşlikli çalışmanın, çalgı çalışma sürecindeki yerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma, 2009-2010 Öğretim yılında Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan beş viyolonsel öğrencisi ile

gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler dönem boyunca seviyelerine uygun kendi seçtikleri bir eseri ve yine teknik düzeylerine uygun dört ya da altı adet etüdü iki saatlik günlük çalışma süreçlerinde çalışmışlardır. Eşlikli çalışmanın etkilerini belirleyebilmek amacıyla dönemin ilk 6 haftası günlük çalışmalar eşiksiz olarak yapılmış, sonraki 6 hafta ses sistemi ile donatılmış çalışma odalarında parçaları eşlikli çalışmışlardır. İki haftada bir alınan kayıt sonuçları dönem başında ve sonunda gerçekleştirilen gözlem ve görüşmeler ile derse ilişkin görüşlerine olan etkisi dönem sonunda yapılan görüşmelerle saptanmıştır. Araştırmacı yapılan çalışma sonunda alınan başlıca sonuçları şu şekilde sıralamıştır; eşlikli parmak açma çalışmaları, eserlerdeki entonasyon hatalarını azaltmaya yol açmış, öz düzenlemeli öğrenme süreçlerinden öz gözlem, öz yargı ve öz tepki basamaklarının gelişmesine yol açmış ve eşlikli parmak açma çalışmalarının çalgı çalışmayı daha zevkli, daha verimli hale getirdiği ve viyolonsel ile geçirilen zamanı arttırdığı ortaya çıkmıştır.

Bağcı (2009), “Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi” başlıklı doktora tezinde; müzik alanıyla ilgili bölümlerde verilen genel olarak anılan ismiyle Solfej (Müziksel İşitme Okuma Yazma) ve Armoni derslerinde eşlikli ders işlemenin öğrencilerin bu derslerdeki başarıları üzerindeki etkisinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmada Ön test-Son test Kontrol Gruplu Yarı Deneme Modeli deneysel yöntem olarak uygulanmış, deney ve kontrol grupları rasgele atanmıştır. Deneyin solfejle ilgili bölümünün deneklerini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana bilim Dalı’nda eğitim görmekte olan birinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Bu öğrencilerin 17’si deney grubunu, 16’sı da kontrol grubunda yer almıştır. Deneyin armoni ile ilgili bölümünün deneklerini yine Anabilim Dalı’nda eğitim görmekte olan ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 21’i deney grubunda, 22’si kontrol grubunda yer almıştır. 14 hafta süren araştırmada solfej ve armoni derslerinin programlarında yer alan içeriğe ve uygulamalara dokunulmamış, dersler olağan işleyişi ile devam etmiştir. Araştırma boyunca derslerde piyano ile ilgili duyur etkinliklerine daha fazla yer verilerek dersin daha fazla çoksesli ve daha işitsel bir nitelik kazanması sağlanmış, armonik analizi yapılan eserlerin şifreli bas çözümlerinin ve soprano çözümlerinin sıklıkla duyurulması amaçlanmıştır. Öğrencilerin başarı düzeylerini ölçebilmek için deneklere uygulanmak üzere solfej başarı testi ve armoni başarı testleri ön test-son test olarak hazırlanmıştır. Her iki deneyden alınan sonuçlar deney grupları lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Eşlik desteğinin

armoni ve solfej eğitimindeki başarı düzeyine etkisi vurgulanmış ve bu konuda geliştirici çalışmalar yapılabileceği önerilerinde bulunulmuştur.

Coşkuner (2007), “Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (Yaylı Çalgılar) Bireysel Çalgı Eğitimi Dersinde Piyano Eşlikli Çalışmalara İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinde; bireysel çalgı eğitimi dersinde piyano eşlikli çalışmaların ne ölçüde ve ne şartlarda yapıldığını görmeyi, bu çalışmaların öğrenci üzerindeki olumlu etkilerinin önemini vurgulamayı, okullarımızdaki ve programdaki eksiklikleri ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma, temel alan araştırmasına dayalı betimsel bir çalışma olup nitel bulgular kaynak tarama, nicel bulgular ise anket yöntemiyle yapılmıştır. Araştırma örneklemini, 8 Güzel Sanatlar Lisesi ve bu kurumlarda görev yapan 40 yaylı çalgı öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmacının elde ettiği bulgulara göre; eşlikli çalışmaların önemi, değerlendirmeye katılan bütün öğretmenler tarafından önemle vurgulanmış ve bu konudaki eksikliklere ilişkin çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Topoğlu (2006), “Yaylı Çalgı Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmanın Önemi ve Viyolonsel için Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları” başlıklı yüksek lisans tezinde, öncelikle konuların temelini oluşturan bilgilere ulaşmak için ilgili literatür taranmış, daha sonra metodu oluşturacak etütler literatürden seçilmiş ve orta düzey viyolonsel öğrencilerine yönelik eşlikli parmak açma çalışmalarından oluşan bir metot oluşturulmaya çalışmıştır. Araştırmanın amacı, yaylı çalgı çalışma sürecinde eşlikli çalışmanın ve parmak açma çalışmalarının önemini belirtmek ve viyolonsel çalışma sürecinde karşılaşılan entonasyon sorunlarının çözümü için öneriler sunmaktır. Çalışmada, ilgili literatür taramasından sonra metot için 10 adet etüt seçilmiş veya yazılmış, bu etütler bilgisayar ortamında çok seslendirilmiş, var olan diğer viyolonsel metotlarındaki etütlerden farklı olarak eşliklendirilmiştir. Oluşturulan bu metodun eşliklerle birlikte çalışıldığında amacına ulaşacağı şeklinde ifade edilmiştir. Etütler, CD çalar yardımı ile öğrencilere verilmiş ve günlük çalışmalarında kullanmaları yönünde öneride bulunulmuştur. Metotta yer alan etüt ve parmak açma çalışmalarının, çalıcıya diğer eşlikli eser çalışmalarına katkı sağlayabileceği ve entonasyonla ilgili sorunlara da bir çözüm olabileceği önerilmiştir. Ayrıca metotta yer alan etütlerin eşlikleriyle çalışması, çalıcının diğer eşlikli çalışmalarına da katkı sağlayacağı düşüncesine yer verilmiştir. Metot sayesinde ritim kaybetmeme ve eşliği dinleme alışkanlığının da kazanılacağı vurgusu yapılmıştır.

2. MAKALELER

Halvaşı vd. (2017), “Enstrüman Eşlikli Uygulamaların İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarına ve Başarılarına Etkisi” başlıklı makalesinde; enstrüman eşlikli uygulamaların ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik başarı ve tutumlarına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, 2011-2012 bahar yarıyılı ilköğretim 6. sınıf öğrencileri ve eşlik çalgısı olarak piyano ile sınırlandırılmıştır. Deneysel model kullanılan araştırmada; enstrüman eşlikli uygulamaların müzik dersi başarılarına etkisi, müzik dersine yönelik tutumlarına cevap aranmıştır. 10 haftalık deney sürecinde seçilen iki sınıf da kendi içinde ikiye ayrılmıştır. Deney grubu öğrencileri araştırmacı tarafından dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik eğitimi almıştır. Kontrol grubu öğrencileri ise dersin öğretmeni tarafından geleneksel öğretim sürecine devam etmiştir. Gruplara “Müzik Dersi Başarı Testi” ve “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen alt problemlerin genel sonucuna bakıldığında, deney grubu öğrencilerinin geliştirilen eşlikli müzik dersi etkinliklerinde daha başarılı oldukları ve derse karşı tutumlarının da olumlu yönde değiştiği sonucuna varılmıştır.

Taş (2020), “Yaylı Çalgılar Eğitiminde Entonasyonu Geliştirmeye Yönelik Kullanılan Üç Yöntemin Karşılaştırılması” başlıklı makalesinde; yaylı çalgılar eğitiminde entonasyon sorunlarının çözümüne yönelik kullanılan geleneksel yöntemlerden piyano eşlikli çalma, vokalizasyon ve sözel geri bildirim yöntemlerinin deneklerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ve çaldıkları çalgı değişkenlerine göre karşılaştırmalı olarak değerlendirmesinin yapılarak uygulamadaki etkinlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, yaylı çalgı çalan deneklere uygulanan vokalizasyon, sözel geri bildirim ve piyano eşlikli çalma yöntemlerinin, deneklerin çaldıkları çalgı ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenlerine göre entonasyon becerilerinde nasıl bir değişim meydana getirdiğinin belirlenmesi açısından nicel bir çalışmadır. Birden fazla bağımsız değişkenin etkilerinin belirlenmesinin amaçlandığı araştırmanın modeli yarı deneysel deneme modellerinden faktöryel model, deseni de gruplar arası faktöryel desen olarak belirlenmiştir. Araştırmanın deneklerini Ankara, Bolu, Bursa Zeki Müren, İzmir Ümraniye Baradan ve Manisa Güzel Sanatlar Liselerinde 10, 11 ve 12. sınıf düzeyinde öğrenim gören keman, viyola ve viyolonsel öğrencileri (n=126) oluşturmuştur. Denekler, etkinliği test edilen yöntemlerin uygulandığı deney gruplarına, çalgı türü ve öğrenim düzeyi bakımından eşit sayıda olacak şekilde yansız atama yoluyla atanmışlardır. Araştırmada,

veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek ve değerlendirme formu kullanılmıştır. Uygulama öncesi ve sonrasında ölçekleri seslendiren deneklere ait ses kayıtları bilgisayara aktarılmıştır. “Melodyne Studio” programı aracılığıyla frekans analizi yapılmıştır. Frekans analizi sonrasında elde edilen ön test puanlarına ait sıra ortalamalarının, son test puanlarına ait sıra ortalamalarının ve son test-ön test fark puanlarına ait sıra ortalamalarının karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmanın bulguları vokalizasyon, sözel geri bildirim ve piyano eşlikli çalma yöntemlerinin çalgı ve sınıf düzeylerini temsil eden deney gruplarının tümünde doğru entonasyonla çalma becerisini anlamlı derecede arttırdığı yönündedir. 10. sınıflar için Entonasyon ölçeği-2 ve 12. sınıflar için Entonasyon ölçeği-1 özelinde en etkili yöntemin sözel geri bildirim olduğu, bunlar dışında kalan gruplarda herhangi bir yöntem lehine anlamlı bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özcan (2017), “Keman Eğitiminde Çoksesli Aranje Tekniklerinin Kullanımı” başlıklı makalesinde, çok sesli aranjelerin keman eğitiminde müzikal kazanımlar açısından etkilerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın deney ve kontrol grubunu 2012-2103 eğitim öğretim yılında İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvar’ larında keman eğitimi almakta olan 18 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada, eşleştirilmiş Ön test- Son test Kontrol Gruplu Desen kullanılmıştır. Deney grubu çok sesli aranje teknikleri ile kontrol grubu ise eşliksiz(geleneksel) yöntemle çalışmıştır. Veri toplama aracı olarak “Yaylı Çalgılar Performans Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Deney ve kontrol grupları dört ay süren çalışma boyunca ayda iki etüt, toplamda sekiz etüt çalışmış, deney sonunda değerlendirme ölçeği ile her iki grup değerlendirilmiştir. Bulgulara göre; çok sesli aranje teknikleriyle keman eğitimi alan öğrencilerin, eşliksiz eğitim alan öğrencilere oranla, müzikal kazanımlara ulaşmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI EĞİTİMİ (KEMAN) DERSİNDE EŞLİKLİ ÇALIŞMANIN ÖĞRENCİNİN MÜZİKSEL GELİŞİMİNE VE KEMAN DERSİNE BAKIŞ AÇISINA ETKİSİ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEM CÜMLESİ

Yaylı çalgı eğitiminde (keman eğitiminde) eşlikle birlikte çalma; entonasyonu düzeltmeyi, tempoda kalarak çalmayı, müzikaliteyi ve birlikte müzik yapmayı zevkli hale getirmenin bir yoludur.

Bu araştırma; Güzel Sanatlar Liselerinde çalgı eğitimi (keman) derslerinde eşlikli çalışma ile metronom kullanılarak yapılan çalışmayı karşılaştıran deneysel bir çalışmadır. Araştırmada; “Keman derslerinde eşlikli çalışmanın öğrencinin müziksel gelişimine ve keman dersine bakış açısına etkisi nedir?” sorusu araştırmanın ana problemini oluşturmuştur.

2. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ

1. Deney grubunu oluşturan öğrencilerin 5. hafta ara gözlem sonuçları ile son test puanları arasında eşlikli çalma becerisi bakımından farklar var mıdır?

2. Kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin 5. hafta ara gözlem sonuçları ile son test puanları arasında keman çalma becerisi bakımından farklar var mıdır?

3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin 5. Hafta ara gözlem sonuçları arasında keman çalma becerisi bakımından farklar var mıdır?

4. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında keman çalma becerisi bakımından anlamlı farklılıklar var mıdır?

5. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çalışma sonrası keman dersine bakış açıları nasıl şekillenmiştir?

3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada; eşlikle birlikte çalmanın önemini kavratmak, eşlikle birlikte çalmanın entonasyona, tempoda çalmaya ve müzikaliteyi artırmaya katkısını ortaya çıkartmak, eşlikle birlikte çalışma ve metronomla birlikte çalışma arasındaki farkları karşılaştırmak, bu ve benzeri çalışmalara ışık tutmak amaç edinilmiştir. Öğrencilerin birlikte çalma becerilerinin artması ve doğru bir entonasyona kavuşmaları için piyano

eşliğı ile birlikte çalışmaları her zaman faydalı olmuştur. Ayrıca araştırma, Güzel Sanatlar Liseleri Çalgı Eğitimi (keman) derslerinde öğrencilerin, sadece sınavlardan ve konserlerden önce eşlikle çalışmanın dezavantajlarını, bunun yanında; birlikte çalma ve eşliğe uyum sağlama alışkanlıklarını sürekli hale getirmeyi, eşlikli çalmanın önemine vurgu yapmayı ve keman derslerine karşı bakış açılarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma; müzik eğitime katkı sağlayıcı olması, keman eğitime katkı sağlayıcı olması, eşlikle çalışmanın öğrenciye kazandırdıklarının gözlemlenmesi, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin eşlikle çalışmalarına daha fazla olanak sağlanabilmesi açısından önemli görülmektedir. Güzel Sanatlar Liseleri ders programında ayrıca bir eşlik dersi yer almamaktadır. Öğrenciler konser ya da sınav öncesi eşlikle çalışma imkânı bulmaktadır. Bu nedenle çalgı eğitimi (keman) öğrencilerinin öğrenme ve müzikal gelişimlerine olumlu yönde etkileyecek olan eşlik derslerine daha fazla yer verilmesi açısından önemlidir.

5. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

Araştırmada;

Seçilen araştırma modelinin araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu,

Veri toplama aracı olarak kullanılan literatür tarama/ deneysel yöntemlerin geçerli ve güvenilir olduğu, araştırma için gerekli bilgilere ulaşmayı sağladığı,

Uygulamaya katılan deney ve kontrol gruplarının gerçek performanslarını göstermiş oldukları,

Araştırmanın çalışma grubunun araştırma evrenini temsil ettiği sayıltılarından hareket edilmiştir.

6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIK LARI

Araştırma;

2021-2022 eğitim öğretim yılının II. dönemi ile,

Konu hakkında ulaşılabilen, tez ve makaleler ile,

Afyonkarahisar Güzel Sanatlar Lisesi çalgı eğitimi (keman) dersini alan, her sınıf seviyesinden deney ve kontrol gruplarına seçilen (2’şer olmak üzere) 8 öğrenci ile,

Deney ve kontrol grubuna seçilen öğrencilere uygulanacak çalışmanın 2021-2022 eğitim öğretim yılının 2. döneminin 8 haftasını kapsaması ile,

Yüksek lisans programına ayrılan süre ve araştırmacının maddi olanakları ile sınırlıdır.

7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu kısımda araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

7. 1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma; Güzel Sanatlar Liseleri’nde çalgı eğitimi (keman) derslerinde eşlikli çalışmanın öğrencinin müziksel gelişimine ve keman dersine bakış açısına etkisini araştıran “son test kontrol grubu” modelin kullanıldığı deneysel bir çalışmadır. Deneysel araştırma, neden-sonuç ilişkisini sınamak amacıyla doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlemlenmek istenen verilerin üretilip değerlendirildiği araştırma modelidir. Deneysel araştırmalarda mutlaka bir karşılaştırma bulunmaktadır (Karasar, 2020: 120-121).

Araştırmada, “son test kontrol grubu model” kullanılmıştır. Bu modelde yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bu gruplardan biri deney öteki kontrol grubudur. Her iki gruba da ön test verilmez, her iki gruba aynı zamanda yalnız son test uygulanır. İki grubun da son testten aldıkları puanların ortalamaları karşılaştırılır (Sönmez ve Alacapınar, 2018: 59). Bu çalışma, gerçek deneysel desenin uygulandığı bir çalışmadır. “Eğer bireyler rastgele deney ve kontrol gruplarına atandıysa, bu gerçek deneysel desen olmaktadır. Rastgele seçim, bütün kişilerin deney veya kontrol gruplarından birinde eşit şansa olması durumudur (Mertens, 2015’den akt: Hocaoglu ve Akkaş Baysal, 2019: 90). Katılımcıları rastgele seçmek için şapkadan ya da kutudan isimlerinin yazılı olduğu kâğıtlar çekilebilir, zar veya yazı tura atılabilir veya rastgele isim listesi üreten bir programdan yararlanılabilir (Hocaoglu ve Akkaş Baysal, 2019: 90). Bu çalışmada öğrenciler, yukarıda belirtilen yansız atama yollarından biri olan isimlerinin yazılı olduğu kâğıtlar çekilerek (kura yoluyla) belirlenmişlerdir. Çalışmanın yapıldığı okulda çalgı eğitiminde keman dersi alan öğrenci sayısı az ve yetersizdir. Bu öğrenciler okula yetenek

sınavıyla alınan öğrenciler oldukları için kendi içlerinde benzer niteliklere sahiplerdir diyebiliriz.

Araştırmada konu kapsamına giren çalışmalar literatür taraması yapılarak araştırılmış, eşikle çalışmanın müziksel gelişim üzerindeki etkileri incelenmiştir. Literatür taraması, ilgilendiğiniz konuya ilişkin bilgileri bulmaya, araştırmaya kuramsal bir temel kazandırmaya ve benzer çalışmaların sonuçlarını görmemize yardımcı olur. Seçilen konuya ilişkin önceki çalışmaları inceleyerek araştırma probleminin daha önce cevaplanıp cevaplanmadığının bulunmasına da katkı sağlar (Büyüköztürk vd., 2023: 47). Araştırmanın literatür taramasında; Büyükköse (2023), Çikot (2019), Sonsel (2018), Kaleli (2017), Ergen (2010), Topoğlu (2010-2006) ve Bağcı (2009)'nın yapmış oldukları araştırmalarda kontrol gruplarına dokunulmamıştır. Bu araştırmanın farklılık göstermesi ve literatür tekrarı yaşanmaması adına kontrol grubu öğrencilerine de birlikte çalma becerilerini geliştirecek başka bir yöntem (metronom ile birlikte çalışma) uygulanmıştır. Deneyin sonunda her iki gruba aynı son test uygulanmış, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin eşikle birlikte çalmaları gözlemlenmiştir.

Araştırmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesin'den yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan 'Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler' den hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırmada, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 15.10.2021 tarihli 2021/353 nolu kararıyla onaylanmıştır. Ayrıca veri toplama araçlarının uygulanması ve deney-kontrol grupları ile çalışmak için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Bunların yanında, çalışmaya katılan öğrenci velilerinden de, çocuklarının araştırmaya katılabilmeleri için veli izin formu istenmiştir.

7.2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. sınıf keman öğrencileri arasından deney ve kontrol grupları (deney grubu [n=4] - kontrol grubu [n=4]) için seçilen 8 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubu öğrencileri 3 kız, 1 erkek; kontrol grubu öğrencileri 4 kız olarak atanmıştır. Deney ve kontrol grupları kendi içinde yansız atamayla (kura yoluyla) belirlenmiştir. Deney grubu öğrencileri ve kontrol grubu öğrencileri, her sınıf düzeyinde bir deney bir kontrol grubu olarak ayrılmıştır. Sınıf bazında öğrencilerin seviyeleri

birbirine denktir. Tüm öğrenciler keman eğitimine Afyonkarahisar Güzel Sanatlar Lisesi'nde bu araştırmayı yapan öğretmenle başlamıştır. Öğrencilerin hiçbiri, okuldaki öğretmen eksikliği ve ders programında eşlik dersinin olmamasından dolayı daha önce profesyonel olarak eşlikle çalışma fırsatı bulamamışlardır.

7.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada literatür taraması yapılarak, çeşitli değerlendirme kriterleri incelenmiş ve deneysel kısmı “ara gözlem formları” ile son test için “deney/ kontrol grupları puanlama çizelgesi” ve çalışmaya katılan öğrenciler için de “çalışma sonrası keman dersine bakış açılarına yönelik soru formu” oluşturulmuştur. Formlar oluşturulurken uzman görüşlerine başvurulmuş, uzmanların görüş ve önerileri dikkate alınarak formlar tekrar şekillendirilmiştir. Formların kapsam geçerliği, uzman görüşlerinin alınmasıyla sağlanmıştır. Ara gözlem formları oluşturulurken yargısal ölçmeden yararlanılmıştır. Yargısal ölçmeler, daha çok başarı, genel yetenek, kişilik gibi psikolojik ve sosyolojik özelliklere yöneliktir. Çeşitli test, envanter, anket, form vb. araçlar bu amaçla geliştirilirler. Görüşler genellikle, ilgili kişinin yazılı ya da sözlü beyanı ile belli olur. Görüşler, tek tek sorularla ölçülür ve ayrı ayrı değerlendirilir. Cevap seçeneklerinde, sınıflamalı ya da sıralamalı türden ölçekler kullanılabilir. Örneğin, “çok iyi-iyi-orta-kötü-çok kötü” ve “fikrim yok” gibi (Karasar, 2020: 181-182).

Alan taraması yapılırken mevcut keman öğretim metotları ve çeşitli kaynaklar incelenmiş ve 8 haftalık eşlikle çalışma programı hazırlanıp uzman görüşlerine sunulmuştur. Öğrencilerin çalışmada çalışacakları piyano eşlikli parçalar 9, 10 ve 11. sınıf öğrencileri için Suzuki keman metodundan her sınıf seviyesine uygun olacak şekilde belirlenmiş, 12. sınıf öğrencileri için de N. Baklanova'nın Re minör Konçertinosu seçilmiştir. Belirlenen parçaların her birinin piyano eşliği, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Piyano Anasanat Dalı öğretim elemanlarından Dr. Öğr. Üyesi Fakı Can Yürük tarafından dört farklı tempoda çalınmış (Metronomda dörtlüğe bir vurularak; 9. Sınıflar için parçalar 50-60-70-85; 10. Sınıflar için 55-65-75-85; 11. Sınıflar için 65-75-85-90; 12. Sınıflar için 40-50-60-70) ve araştırmacı tarafından ses kaydedici ile kaydedilmiştir. Eserlerin deşifre aşaması (1. Hafta) ve son test kayıt süreci (10. Hafta) araştırmanın 8 haftalık eğitim aşamasına dâhil edilmemiştir. Deney grubu öğrencileri eşlik kaydı ile çalışırken, kontrol gurubu öğrencileri sadece metronom kullanarak parçalarına çalışmışlardır. Her iki grup da 2 haftada bir belirlenen bir üst metronom hızına çıkarılmış, deney grubuna da aynı metronom hızında kaydedilmiş eşlik

kaydı verilmiştir. Araştırmacı, hem deney hem de kontrol grupları ile haftada bir ders saati (40 dk.) ders yapmıştır. Araştırmanın 5. haftasında ara gözlem video kayıtları; 10. haftada da son test için video kayıtları alınmıştır. Kayıtlar 5 uzman tarafından (Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü'nde görev yapan 3 Dr. Öğretim Görevlisi, 1 Öğretim Görevlisi ve Mardin Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretmeni) izlenerek puanlandırılmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel olarak ele alınıp, bulgular ve yorumlar kısmında değerlendirilmiştir.

Araştırmada her öğrenci, kendi bireysel çalgısını (deney ve kontrol grubu), telefona yüklenebilen metronom uygulamasını (kontrol grubu) ve öğrencilerin telefonlarına araştırmacının göndermiş olduğu eşlik kayıtlarını (deney grubu) kullanmıştır.

7.4. VERİLERİN ANALİZİ

Deney ve kontrol grupları için hazırlanan ara gözlem ve son test çizelgelerinden elde edilen veriler istatistiksel olarak ele alınmıştır. Elde edilen veriler nicel araştırma yöntemlerine uygun olarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Deney ve kontrol grupları arasında ortaya çıkan veriler fiziksel, müzikal ve beceri farklılıklarına göre analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Ölçeklerin güvenirliklerinin incelenmesi için Cronbach's Alpha güvenirlik analizi yapılmış. Araştırma amacına göre deney-kontrol gruplarına 2'li gruplar arasındaki farkın incelenmesi için bağımsız örneklem t-testi ve gruplar arasındaki ilişkinin incelenmesi için korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarının Bu Çalışmaya Ait Güvenirlik Düzeyleri

Ölçekler	Cronbach's Alpha
Ara Gözlem Performans Düzeyi	0,887
Son test Beceri Düzeyleri	0,766

Tablo 1 incelendiğinde ölçme araçlarının güvenirlik düzeylerinin oldukça yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Cronbach's Alpha>0.70).

8. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma, “Keman derslerinde eşlikli çalışmanın öğrencinin müziksel gelişimine ve keman dersine bakış açısına etkisi nedir?” ana problemi çerçevesinde ele alınmıştır. Bu probleme bağlı olarak oluşturulan alt problemlere ilişkin bulgular işlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 2. Verilerin Dağılımına Ait Normal Dağılım Analizi Sonucu

Ölçümler	Merkezi Eğilim		Basıklık-Çarpıklık	
	Ort.	Medyan	Basıklık	Çarpıklık
Ara Gözlem Performans Düzeyi	25,88	25,00	-0,355	0,549
Sontest Beceri Düzeyleri	75,63	78,00	0,621	-0,708

Normal dağılım analizi sonucunda incelenen merkezi eğilim ölçümlerinden ortalama-medyanın birbirine yakınlığı ve basıklık ile çarpıklığın ± 2 arasında olması nedeniyle elde edilen verilerin normal dağılımdan geldiği belirlenmiştir (George ve Mallery, 2010).

Tablo 3. Düzeylere Ait Betimsel Bulgular

Madde/Ölçek	Ort.	s.s
Ara Gözlem Performans Düzeyi	25,88	5,07
Son test Beceri Düzeyleri	75,63	13,04

Likert formatında oluşturulan ölçeklerde elde edilen puanlar sonucu katılımcıların müzikal beceri ara performans düzeyinin hesaplanmasında 0,75 puan aralığı ($3/4=0,75$) kullanılmıştır. Bu durumda Likert yapıdaki ölçeğin başlangıç puanı olan 1 puanın üzerine 0,75’lik puan aralığı eklenerek her ölçüm düzeyine denk gelen aralık hesaplanmaktadır. Bu durumda 1-1.75 aralığı “düşük”, 1.76-2.50 aralığı “orta”, 2.51-3.25 aralığı “yüksek” ve 3.25-4,0 aralığı “çok yüksek” düzeyi temsil etmektedir ve eğer ölçek toplam puan ile hesaplanıyorsa o zaman bu aralıklar madde sayısı ile çarpılması gerekir (Durmaz 2020: 70-71). Öğrencilerin müzikal beceri ara performans düzeyinin 25.88 ± 5.07 ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların son test beceri düzeylerinin hesaplanması 100 tam puan üzerinden hesaplanmakta olup öğrencilerin puanlarının 100 puana yaklaşması beceri düzeylerinin yüksek olduğunu, 1 puana yaklaşması ise beceri düzeylerinin düşük olduğuna işaret eder. Bu bilgi ışığında öğrencilerin beceri düzeylerinin de 75.63 ± 13.04 ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

8. 1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“Deney grubunu oluşturan öğrencilerin 5. hafta ara gözlem sonuçları ile son test puanları arasında eşlikli çalma becerisi bakımından farklar var mıdır?” şeklinde belirlenen birinci alt probleme ilişkin bulgulara; deney gruplarını değerlendirmek için hazırlanan “Ara Gözlem Formu” ve “Son test Puanlama Çizelgesi” arasındaki ilişki değerlendirilerek ulaşılmıştır. Ara gözlem ve son test arasındaki eşlikli çalma becerisi bakımından fark bulunup bulunmadığı sorusuna cevap aranmış, buna yönelik sonuçlar, kolerasyon analiz sonuçları olarak Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Deney Grubundaki Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları

Ölçümler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Sağ ve sol elin uyumu (1)	1	0,744	0,321	0,264	0,636	0,520	0,243	0,200	0,173	0,697	0,677	0,666	0,534	0,041	0,392
	r	0,001*	0,167	0,260	0,003*	0,019*	0,302	0,399	0,466	0,001*	0,001*	0,001*	0,015*	0,864	0,087
Duruş (Postür) (2)	r	1	0,385	0,634	0,516	0,623	0,424	0,239	0,322	0,722	0,781	0,707	0,552	-0,138	0,296
	r		0,094	0,003*	0,020*	0,003*	0,063	0,310	0,166	0,001*	0,001*	0,001*	0,012*	0,560	0,205
Doğru nota çalma (3)	r		1	0,690	0,228	0,467	0,525	0,385	0,611	0,775	0,751	0,185	0,403	0,281	0,359
	r			0,001*	0,334	0,038*	0,018*	0,094	0,004*	0,001*	0,001*	0,435	0,078	0,229	0,120
Eserin tartımlarını doğru çalma (4)	r			1	0,358	0,467	0,579	0,317	0,391	0,630	0,735	0,385	0,442	0,025	0,268
	r				0,121	0,038*	0,008*	0,174	0,088	0,003*	0,001*	0,094	0,051	0,918	0,252
Eserin nüanslarına dikkat etme (5)	r				1	0,497	0,329	0,147	0,364	0,433	0,617	0,695	0,557	0,121	0,458
	r					0,026*	0,156	0,535	0,114	0,056	0,004*	0,001*	0,011*	0,612	0,042*
Entonasyona dikkat etme (6)	r					1	0,480	0,440	0,650	0,746	0,820	0,406	0,562	-0,136	0,211
	r						0,032*	0,052	0,002*	0,001*	0,001*	0,076	0,010*	0,569	0,373
Eşliğe uyum sağlama (7)	r						1	0,291	0,333	0,336	0,665	0,267	0,529	0,402	0,500
	r							0,213	0,016*	0,015*	0,001*	0,255	0,016*	0,079	0,025*
Doğru artikülasyonla çalma (8)	r							1	0,553	0,383	0,546	0,006	0,229	-0,037	0,049
	r								0,012*	0,095	0,013*	0,980	0,332	0,875	0,836
Eserin karakterine uygun çalma (9)	r								1	0,609	0,712	0,187	0,566	0,277	0,407
	r									0,004*	0,001*	0,430	0,009*	0,238	0,075
Eser hâkimiyeti (10)	r									1	0,912	0,518	0,703	0,218	0,512
	r										0,001*	0,019*	0,001*	0,357	0,021*
Müzikal Beceri Ara Performans Düzeyi(11)	r										1	0,556	0,697	0,132	0,468
	r											0,011*	0,001*	0,578	0,038*
Fiziksel Beceri (12)	r											1	0,763	0,204	0,666
	r												0,001*	0,389	0,001*
Müzikal Beceri (13)	r												1	0,487	0,849
	r													0,029*	0,001*
Performans Becerisi (14)	r													1	0,846
	r														0,001*
Beceri Düzeyleri (15)	r														1
	r														

* $p < 0.01$; Pearson korelasyon

Tablo 4’te korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin ara gözlem performans düzeyleri ile son test beceri düzeyleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.468$; $p<0.05$) belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin beceri düzeyleri iyileştirildiğinde müzikal beceri ara performans düzeyleri de orta düzeyde de olsa iyileşeceği anlamına gelmektedir. Ayrıca en yüksek ilişkinin, duruş (postür) ile fiziksel beceri boyutları arasında olduğu ($r=0.707$; $p<0.01$) saptanmıştır.

Deney grubu öğrencilerinin göstermiş olduğu performans, yapılan çalışmanın deney grubu öğrencileri lehine sonuçlar elde edilmesini sağlamıştır. Öğrencilerin eşlikle çalışma ile keman çalma becerilerini orta düzeyde de olsa geliştirmiştir. Bu düzey deney sürecinin süresiyle de ilgilidir. Çalışma süresi uzadıkça bu gelişmenin daha yüksek derecede olması beklenebilir. Bu nedenle eşlikle çalışmaya ayrılacak sürenin daha uzun olması öğrencinin lehine olacağını söyleyebiliriz.

8. 2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“Kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin 5. hafta ara gözlem sonuçları ile son test puanları arasında keman çalma becerisi bakımından farklar var mıdır?” şeklinde belirlenen ikinci alt probleme ilişkin bulgulara; kontrol gruplarını değerlendirmek için hazırlanan “Ara Gözlem Formu” ve “Son test Puanlama Çizelgesi” arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Ara gözlem formu ve son test arasındaki eşlikli çalma becerisi bakımından fark bulunup bulunmadığı sorusuna cevap aranmış, buna yönelik sonuçlar, kolerasyon analiz sonuçları olarak Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Kontrol Grubundaki Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları

Ölçümler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Sağ ve sol elin uyumu (1)	1	0,317 0,173	0,175 0,462	0,309 0,186	0,394 0,086	0,429 0,059	0,357 0,123	0,552 0,012*	0,805 0,001*	0,553 0,011*	0,694 0,001*	0,404 0,077	0,617 0,004*	0,596 0,006*	0,620 0,004*
Duruş (Postür) (2)		1	0,361 0,117	0,456 0,043*	0,350 0,131	0,423 0,063	0,226 0,338	0,583 0,007*	0,187 0,430	0,327 0,159	0,624 0,003*	0,576 0,008*	0,307 0,189	0,068 0,776	0,239 0,310
Doğru nota çalma (3)			1	0,503 0,024*	-0,160 0,499	0,291 0,213	0,643 0,002*	0,417 0,067	0,075 0,753	0,165 0,486	0,538 0,015*	0,129 0,589	0,123 0,606	0,215 0,364	0,186 0,433
Eserin tartımlarını doğru çalma (4)				1	0,000 1,000	0,411 0,071	0,440 0,052	0,511 0,021*	0,248 0,291	0,199 0,400	0,600 0,005*	0,278 0,236	0,352 0,129	0,271 0,248	0,322 0,166
Eserin nüanslarına dikkat etme (5)					1	0,394 0,086	0,197 0,406	0,565 0,009*	0,508 0,022*	0,509 0,022*	0,516 0,02*	0,426 0,061	0,397 0,083	0,242 0,303	0,345 0,136
Entonasyona dikkat etme (6)						1	0,595 0,006*	0,762 0,001*	0,537 0,015*	0,676 0,001*	0,818 0,001*	0,576 0,008*	0,662 0,001*	0,627 0,003*	0,681 0,001*
Metronoma uyum sağlama (7)							1	0,590 0,006*	0,328 0,158	0,461 0,041*	0,730 0,001*	0,380 0,098	0,513 0,021*	0,485 0,03*	0,517 0,020*
Doğru artikülasyonla çalma (8)								1	0,634 0,003*	0,509 0,022*	0,894 0,001*	0,669 0,002*	0,643 0,002*	0,623 0,003*	0,687 0,001*
Eserin karakterine uygun çalma (9)									1	0,683 0,001*	0,706 0,001*	0,438 0,054	0,673 0,001*	0,742 0,001*	0,728 0,001*
Eser hâkimiyeti (10)										1	0,724 0,001*	0,408 0,074	0,522 0,018*	0,451 0,046*	0,505 0,023*
Müzikal Beceri Ara Performans Düzeyi (11)											1	0,628 0,003*	0,700 0,001*	0,632 0,003*	0,706 0,001*
Fiziksel Beceri (12)												1	0,814 0,001*	0,549 0,012*	0,759 0,001*
Müzikal Beceri (13)													1	0,843 0,001*	0,960 0,001*
Performans Becerisi (14)														1	0,952 0,001*
Beceri Düzeyleri (15)															1

Tablo 5’te korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, kontrol grubu öğrencilerinin ara gözlem performans düzeyleri ile son test beceri düzeyleri arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.706$; $p<0.05$) belirlenmiştir.

Bu sonuç, öğrencilerin beceri düzeyleri iyileştirildiğinde müzikal beceri ara performans düzeylerini de yüksek düzeyde iyileştireceği anlamına gelmektedir. Ayrıca en yüksek ilişkinin, eserin karakterine uygun çalma ile performans becerisi boyutları arasında olduğu ($r=0.742$; $p<0.01$) saptanmıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinin ara gözlem ve son test arasındaki göstermiş olduğu performansa bakıldığında; kontrol grubu öğrencilerinin düzenli olarak metronom kullanmalarının, keman çalma becerilerine katkı sağladıklarını ve performanslarında olumlu yönde gelişme gösterdiklerini söyleyebiliriz. Ayrıca çalgı eğitiminde çalışma yöntemlerinin birbirine bağlantılı olduğunu, uygulanacak her yöntemin bir diğerini destekleyici ve tamamlayıcı nitelikte olduğunu da ekleyebiliriz.

8. 3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin 5. hafta ara gözlem sonuçları arasında keman çalma becerisi bakımından farklar var mıdır?” Şeklinde belirlenen üçüncü alt probleme ilişkin bulgulara; deney ve kontrol gruplarını değerlendirmek için hazırlanan “Ara Gözlem Formu” ile ulaşılmıştır. Ara gözlem sonuçları formda belirlenen kriterler bakımından analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıdaki tablolarda (Tablo 6-16) verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sağ ve Sol El Uyum Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Sağ ve sol elin uyumu	Deney	20	2,80	0,83	1,301	0,201
	Kontrol	20	2,50	0,61		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerinin sağ ve sol el uyum düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların sağ ve sol el uyumu düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak sağ ve sol el uyum düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin hepsi keman eğitimine aynı öğretmen ile başladığı ve devam ettiği için bu kriterde farklılık olmaması beklenen bir sonuçtur diyebiliriz.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Duruş (Postür) Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	p
Duruş (Postür)	Deney	20	2,80	0,70	0,831	0,411
	Kontrol	20	2,60	0,82		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin duruş (postür) düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların duruş (postür) düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak duruş (postür) düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 5. hafta ara gözleminde; deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında sağ- sol elin uyumu ve duruş kriterlerinde fiziksel olarak bir farklılık olmadığı, her iki grubun denk olduğu, öğrencilerin keman tutma becerilerinin aynı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 8. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Doğru Nota Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Doğru nota çalma	Deney	20	3,05	0,83	-0,402	0,690
	Kontrol	20	3,15	0,75		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin doğru nota çalma düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların doğru nota çalma düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak doğru nota çalma düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencileri; eserlerin notalarını doğru çalmıştır, herhangi bir ölçüde farklı bir nota çalmamışlardır. Bu da öğrencilerin nota okumada bir problem yaşamadıklarını göstermektedir.

Tablo 9. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eserin Tartımlarını Doğru Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	p
Eserin tartımlarını doğru çalma	Deney	20	3,25	0,72	1,228	0,227
	Kontrol	20	3,00	0,56		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin eserin tartımlarını doğru çalma düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların eserin tartımlarını doğru çalma düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak eserin tartımlarını doğru çalma düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin eserlerin tartımlarını doğru çaldıkları, buna göre de öğrencilerin tartım kalıplarını anlamış oldukları ve seslendirmede bir problem yaşamadıkları söylenebilir.

Tablo 10. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eserin Nüanslarına Dikkat Etme Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Eserin nüanslarına dikkat etme	Deney	20	1,80	0,62	0,271	0,788
	Kontrol	20	1,75	0,55		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin eserin nüanslarına dikkat etme düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların eserin nüanslarına dikkat etme düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak nüanslarına dikkat etme düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ara gözlem değerlendirmelerinde; eserleri seslendirirken var olan nüanslara pek fazla dikkat etmedikleri görülmektedir. Bu aşamada öğrencilerin nüans terimlerini gözeterek seslendirme yapmalarının daha sonraki haftalarda öne çıkacağı düşünülmektedir. Çünkü öğrencilerin ilk haftalarda doğru nota çalma, tartımlara uyma gibi kriterleri daha öncelikli tuttukları düşünülebilir.

Tablo 11. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Entonasyona Dikkat Etme Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Entonasyona dikkat etme	Deney	20	1,95	0,83	0,728	0,471
	Kontrol	20	1,75	0,91		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin entonasyona dikkat etme düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların entonasyona dikkat etme düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara

gözlem sonucu olarak entonasyona dikkat etme düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin entonasyona dikkat etme derecelerinde de yakın bir sonuca varılmıştır. Bunun sebebi olarak, yine eseri çalarken doğru nota ve doğru tartım çalma önceliğinden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 12. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eşliğe Uyum Sağlama Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Eşliğe/metronoma uyum sağlama	Deney	20	3,30	0,57	2,400	0,021*
	Kontrol	20	2,75	0,85		
*p<0.05; t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin eşliğe uyum sağlama düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların eşliğe uyum sağlama düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p=0.021 < 0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak; deney grubunun eşliğe uyum sağlama düzeyinin, kontrol grubunun metronoma uyum sağlama düzeyine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuca bakıldığında, deney grubunun eşliğe kontrol grubunun da metronoma uyma çabasının ortaya koyduğu farklılığı görebiliriz. Yani öğrencilerin metronoma uymada zorlandığını, eşlikle çalmaya daha kolay adapte olduğunu, aslında eşlikle çalarken aynı zamanda tempoda kalarak çalmayı da sağladığını söyleyebiliriz. Araştırmanın başından beri eşlikle çalışan öğrencilerin, eşlikle çalmaya daha çabuk adapte olduklarını da belirtebiliriz.

Tablo 13. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Doğru Artikülasyonla Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	N	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Doğru artikülasyonla çalma	Deney	20	2,80	0,70	2,773	0,009*
	Kontrol	20	2,25	0,55		
*p<0.05; t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin doğru artikülasyonla çalma düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların doğru artikülasyonla çalma düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p=0.009 < 0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak, deney grubunun doğru artikülasyonla çalma düzeyinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deney

grubunda doğru artikülasyonla çalmanın sebebini, aynı artikülasyonun piyano eşliğinde de duyulması ve aynı şekilde öğrencinin taklit ederek çalmaya özen göstermesidir diyebiliriz. Bu sonuca göre; eşlikle çalışmanın doğru artikülasyonla çalma becerisini de geliştirdiğini söyleyebiliriz.

Tablo 14. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eserin Karakterine Uygun Çalma Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	T	P
Eserin karakterine uygun çalma	Deney	20	2,70	0,66	1,342	0,188
	Kontrol	20	2,40	0,75		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin eserin karakterine uygun çalma düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların eserin karakterine uygun çalma düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak eserin karakterine uygun çalma düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının, eserin karakterine uygun çalma düzeyleri arasında farklılaşma bulunmamasının nedeni olarak; her iki grubun da eseri tam anlamıyla özümseyemediklerinden, ara gözleme kadar eseri doğru nota ve tartımlarla seslendirmeye çalışmalarından kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 15. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eser Hâkimiyeti Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Eser hâkimiyeti	Deney	20	2,85	0,67	3,003	0,005*
	Kontrol	20	2,30	0,47		
*p<0.05; t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin eser hâkimiyeti düzeyi karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların eser hâkimiyeti düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p=0.009<0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak, deney grubunun eser hâkimiyeti düzeyinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubunun eser hâkimiyetinin daha yüksek düzeyde olmasının sebebi olarak, piyano eşliğinin öğrencinin eseri daha çabuk tanımasına ve eser içinde yapması gerekenlerin neler olduğunu önceden fark etmesine öncülük ettiği için

olduğu düşünülmektedir. Bu sonuca göre eşlikle çalışmanın, eser hâkimiyeti sağlamada önemli bir etkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 16. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Müzikal Beceri Ara Performans ve Genel Puan Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	N	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Müzikal Beceri Ara Performans Düzeyi	Deney	20	27,30	5,15	1,831	0,075
	Kontrol	20	24,45	4,68		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin müzikal beceri ara performans düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, grupların müzikal beceri ara performans düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). 5. hafta ara gözlem sonucu olarak müzikal beceri ara performans düzeyinin gruplara göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. alt probleme ilişkin bulguları toparlayacak olursak; araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin müzikal beceri ara performans düzeyinin alt boyutları ile gruplar arasında yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonucuna göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin eşliğe uyum sağlama, doğru artikülasyonla çalma ve eser hâkimiyeti düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Deney grubu öğrencileri lehine alınan bu sonuç; öğrencilerin keman çalmada kazanacağı önemli becerilerdendir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin müzikal beceri ara performans düzeyi, sağ ve sol elin uyumu, duruş (postür), doğru nota çalma, eserin tartımlarını doğru çalma, eserin nüanslarına dikkat etme, entonasyona dikkat etme ve eserin karakterine uygun çalma boyutları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). Ara gözlem sonucunda farklılaşma göstermeyen kriterlerde her iki grup da aynı düzeyde kalmış, deney ya da kontrol grubu lehine herhangi bir sonuç alınamamıştır.

8. 4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında keman çalma becerisi bakımından anlamlı farklılıklar var mıdır?” şeklinde belirlenen dördüncü alt probleme ilişkin bulgulara; deney ve kontrol gruplarını değerlendirmek için hazırlanan “Son test Puanlama Çizelgesi” ile ulaşılmıştır. Son test puanlarının sonuçları çizelgede belirlenen beceri kriterleri bakımından analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıdaki tablolarda (tablo 17-20) verilmiştir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Fiziksel Beceri Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	N	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Fiziksel Beceri	Deney	20	15,80	2,48	1,175	0,247
	Kontrol	20	14,90	2,36		
t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin fiziksel beceri (keman tutuş, sağ-sol el uyumu vb.) düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; grupların fiziksel beceri düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p>0,05$). Sonuç olarak fiziksel beceri düzeyi gruplara göre farklılaşmamaktadır. Fiziksel beceri düzeyleri arasında fark olmaması, tüm öğrencilerin keman ve yay tutuşu gibi becerileri kazandıklarını ve bu konuda problem yaşamadıklarını göstermektedir. Araştırmanın ara gözlem değerlendirmesinde de bu beceri düzeylerinde aynı bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 18. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Müzikal Beceri Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	p
Müzikal Beceri	Deney	20	27,70	2,58	3,386	0,002*
	Kontrol	20	23,40	5,06		
*p<0.05; t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin müzikal beceri düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; deney ve kontrol gruplarının müzikal beceri düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p=0.002 < 0,05$). Ortalamalar incelendiğinde, deney grubunun müzikal beceri düzeyinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son testte müzikal becerilerinin değerlendirildiği, eşlikle çalışma sonucunda kazanılması beklenen hedef davranışlar; doğru notalarla çalma, entonasyon, tartımlara dikkat etme, metronoma uyma, doğru nüanslarla çalma ve artikülasyondur. Eşlikle çalışma sonucunda bu hedef davranışlar daha yüksek puanla deney grubu öğrencileri lehine olmuştur. Bu sonuç; öğrencilerin müzikal becerilerini geliştirmede düzenli olarak eşlikle çalışma yapmanın faydalı olacağını göstermektedir.

Tablo 19. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Performans Beceri Düzeyinin Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Performans Becerisi	Deney	20	37,85	5,24	2,849	0,007*
	Kontrol	20	31,60	8,29		
*p<0.05; t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin performans beceri düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; deney ve kontrol gruplarının performans beceri düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p=0.002 < 0,05$). Ortalamalar incelendiğinde, deney grubunun performans beceri düzeyinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Belirlenen performans becerileri; eserin karakterine uygun ton yakalama, eşlikle birlikte uyumlu çalma ve eser hâkimiyeti kriterlerinde deney grubu öğrencileri, eşlikle çalışmanın faydasını görmüştür. Bu kriterler, öğrencinin birlikte müzik yapma, eseri özümseme gibi kazanımları da yerine getirdiğini göstermektedir. Bu kazanımlar sonucu, öğrencilerin sahneye çıkma korkularının azalacağı ve eşlikle birlikte daha güzel performanslar gösterecekleri düşünülmektedir.

Tablo 20. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son test Beceri Düzeylerinin Genel Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Grup	N	$\bar{x}$	s.s.	t	p
Beceri Düzeyleri	Deney	20	81,35	8,28	3,059	0,005*
	Kontrol	20	69,90	14,55		
*p<0.05; t:Bağımsız Örneklem t-testi						

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin genel beceri düzeyinin karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonrasında; deney ve kontrol gruplarının genel beceri düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($p=0.002 < 0,05$). Ortalamalar incelendiğinde, deney grubunun genel beceri düzeyinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Deney ve kontrol grupları arasındaki son test puan farkına bakıldığında alınan sonuç; eşlikle çalışan deney grubu öğrencilerinin keman çalma becerilerinin performanslarını olumlu yönde etkilediği ve elde ettikleri kazanımların ileriye dönük çalışma alışkanlıkları oluşturacağını göstermektedir.

8. 5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çalışma sonrası keman dersine bakış açılarında değişim olmuş mudur?” şeklinde belirlenen beşinci alt probleme ilişkin bulgulara; deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Öğrencilerin Çalışma Sonrası Keman Dersine Bakış Açılarına Yönelik Soru Formu”nda yer alan sorulara verdikleri cevaplarla ulaşılmıştır.

Soru 1. Keman derslerinde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Deney Grubu 1. Öğrenci: “İyi hissediyorum, severek çalışıyorum.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Keman derslerinde kendimi mutlu hissediyorum, yeni bir şeyler öğrenmek heyecan veriyor.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Kendimi dinamik, zinde, heyecanlı ve mutlu hissediyorum.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Kendimi çok iyi hissediyorum. Kemanı seviyorum.”

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: “İyi hissediyorum, bazen heyecanlanıyorum.”

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: “Mutlu, özgüvenli.”

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: “Çabamın sonundaki başarıyı hissettikçe daha da mutlu oluyorum.”

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: “Derslere girince mutlu hissediyorum güzel geçiyor”.

Birinci soruya alınan cevaplar doğrultusunda; tüm öğrencilerin keman derslerinde kendilerini mutlu hissediyor oldukları, deney grubu 2, 3 ve kontrol grubu 1. öğrencinin derslere heyecanla katıldıkları görülmüştür. Bu ifadelerden, öğrencilerin keman derslerine severek ve isteyerek katıldıkları söylenebilir.

Soru 2. Keman çalışmak öncelikleriniz arasında mıdır? Neden?

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Tabi ki, fakat yeteri kadar çalıştığımı düşünmüyorum ama çalarken zevk alıyorum, yeteri kadar çalışmamamın sebebi diğer derslere öncelik vermem.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Önceliklerim arasındadır. Çünkü hem bu işi yapmak istiyorum hem de keman çalmayı çok seviyorum.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Keman çalmak önceliklerim arasındadır. Çünkü enstrümanımı seviyor ve bu alanda kendimi geliştirmek istiyorum.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Evet, kemanı gelecek yıllarda iş olarak da kullanmak istiyorum.”

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: “Evet, çünkü ana çalgım olduğu için kendimi ilerletmek zorundayım.”

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: “Her zaman arasındadır, çünkü benim mesleğim daha da ötesi hayalim.”

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: “Evet kesinlikle. Çünkü çalarken keyif aldığım bir enstrüman ve bana iyi geliyor.”

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: “Evet bu bizim ana enstrümanımız ve severek yapıyoruz.”

Formun ikinci sorusuna verilen cevaplarda; keman çalışmanın öğrenciler tarafından öncelikli olduğunu, ana çalgı olarak görüldüğünü ve ileride yapmak istedikleri mesleğin bir parçasının keman çalmak olduğunu belirten öğrencilerin yanında; deney

grubu 1. öğrenci diğer derslere biraz daha öncelik vermesinden dolayı yeterli çalışmadığını belirttiğini görebiliriz.

Soru 3. Haftalık keman dersi süresi sizin için yeterli mi? Yeterli değilse sizce ne kadar olmalıdır?

Deney Grubu 1. Öğrenci: "Yeterli değil, 4 ders saatin altında olması pek de yeterli değil diye düşünüyorum."

Deney Grubu 2. Öğrenci: "Yeterli değil. Çünkü biz iki kişi derse giriyoruz ve yetişmiyoruz. En az bireysel olarak iki ders saati olmalıdır."

Deney Grubu 3. Öğrenci: "Kesinlikle yetersiz. Haftada bir ders saati yerine üç ders saati olması daha yararlı olur."

Deney Grubu 4. Öğrenci: "Kesinlikle yeterli değil. Haftada en az 2-3 ders olmalıdır."

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: "Yeterli değil 3-4 saat olmalı."

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: "Yeterli değil, 4 saat bizim için daha iyi olacaktır."

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: "Hayır değil, haftalık 2 saat bile değil, haftalık 4 saat olması gerekiyor."

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: "Yeterli değil."

Üçüncü soruya verilen cevaplar, tüm öğrenciler tarafından "yeterli değil" ifadesi ile cevaplanmış, ders saatinin en az dört ders saati olması gerektiği yönünde önerilerde de bulunmuşlardır. Deney grubu 2. öğrenci mevcut ders saatini de en az bir arkadaşı ile paylaştıklarını bu uygulamayla da öğretmenlerle bireysel vakit geçiremediklerini belirtmiştir. Bu soru sorulduğunda programdaki ders saatleri öğrencilerin ifade ettikleri gibi 9 ve 10. sınıflarda birer ders saati, 11 ve 12. sınıflarda ikişer ders saati olarak yapılmaktaydı. 2022-2023 eğitim öğretim yılında bu ders saatleri bakanlığın yapmış olduğu değişiklikle 9,11 ve 12. sınıflarda dört ders saatine 10. sınıfta ise 2 ders saatine çıkarılmıştır. Bu ders saati artışının çalgı eğitimi dersi için olumlu bir gelişmedir.

Soru 4. Keman çalışırken metronom kullanma alışkanlığınız var mı? Metronomu ne kadar sıklıkla kullanırsınız?

Deney Grubu 1. Öğrenci: "Kendim çalışırken pek de kullanmıyorum fakat keman derslerimizde metronom ile çalışıyoruz."

Deney Grubu 2. Öğrenci: "Ben tek çalışırken çok fazla kullanmıyorum ama derslerde genellikle metronomla çalışıyoruz."

Deney Grubu 3. Öğrenci: "Metronom kullanma alışkanlığım çok yoktur. Sadece çalacağım eserde gerekliyse metronom kullanırım."

Deney Grubu 4. Öğrenci: "Metronomla çalışmaya alışkanlığım yok."

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: "Hayır, yok"

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: "Çok fazla metronom kullanma alışkanlığım yok, çoğu zaman unuttuğum oluyor."

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: "Çok fazla yok ara sıra kullanırım."

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: "Biraz, çok fazla kullanmıyorum ama kullanmaya çalışıyorum."

Dördüncü soruya verilen cevaplarda; öğrencilerin metronom kullanma alışkanlıklarının pek olmadığı, yalnız deney grubu 1 ve 2. öğrencinin keman derslerinde öğretmenleri tarafından metronom ile çalıştırıldıkları anlaşılmaktadır. Kontrol grubu 2. öğrenci ise çoğu zaman unuttuğunu ifade etmiştir. Genellikle öğrencilere öğretmenleri tarafından metronom kullanımının bir gereklilik olduğu söylenmektedir. Fakat öğrenciler ilk yıllarda metronom ile çalışmayı ikinci plana atmayı tercih edebilmektedirler. Çünkü metronoma uyum sağlamak ve birlikte çalmak için zaman, sabır ve disiplinli bir çalışma süreci gereklidir. Öğrencilerin zamanla bu alışkanlığı kazanmaya başlayacaklarını ve metronomla çalışma korkularını yenebileceklerini söyleyebiliriz.

Soru 5. Çaldığınız eserin eşlikli kayıtlarını dinlediniz mi? Kimden ve hangi platformlardan dinlediniz?

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Dinlemedim.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Çaldığım eseri sürekli eşlikli halini dinlerim. Genellikle Youtube’da dinliyorum.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Evet dinledim. Youtube’da çeşitli yorumculardan ve öğretmenimin attığı kayıttan dinledim.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Sadece hocamın gönderdiği ses kayıtları ile çalıştım.”

Beşinci soru sadece deney grubu öğrencilerine yöneltilmiş olup alınan cevaplara bakıldığında; 1. öğrenci dinlemediğini, 2. ve 3. öğrenci aynı kaynaktan hatta farklı yorumları sürekli dinlediklerini, 4. öğrenci de sadece çalışma için oluşturulan eşlik kaydını dinlediğini belirtmişlerdir. Öğrencilere yeni bir eser verildiğinde deşifre aşaması bittikten sonra, eserin farklı yorumculardan dinlenmesinin faydalı olacağı öğretmenler tarafından tavsiye edilmektedir. Günümüzde bu tür kayıtlara ulaşmak çok kolay ve oldukça basittir. Bu araştırmada, eserin eşlik kaydının gün içinde dinlenmesi, eserin dinamiklerinin öğrenci tarafından fark edilip özümsemesi önemlidir.

Soru 6. Çaldığınız eserin eşlik partisini dinlediniz mi? Gün içinde kaç defa dinlediniz?

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Birkaç defa dinledim.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Gün içerisinde bir kez dinledim.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Evet dinledim. Gün içerisinde çalışırken 4 defa dinledim.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Dinledim. Haftada 3 kez çalışmadan önce.”

Altıncı soru sadece deney grubu öğrencilerine yöneltilmiş olup alınan cevaplara bakıldığında; 1. öğrenci gün içinde birkaç defa dinlediğini, 2. öğrenci gün içinde sadece bir kez dinlediğini, 3. öğrenci esere çalışırken yani çalışma anında dört defa dinlediğini, 4. öğrenci de çalışmadan önce üç kez dinlediğini belirtmiştir. Bu sayede öğrenciler eserin

eşlik kaydını dinlerken, eserin girişinde boş ölçüler varsa bu ölçüleri, yoksa piyano ile aynı anda bir nefesle esere giriş ataklarını hafızasında canlandırmayı öğrenecektir. Ayrıca, başka yorumlar dinlemek, öğrencinin zaman içinde kendi stiline ve yorumunun oturmasına katkı sağlayacaktır.

Soru 7. Çaldığınız eseri eşlik ile birlikte ne sıklıkta çalıştınız? (Gün içinde kaç defa? Haftada kaç defa?)

Deney Grubu 1. Öğrenci: "Haftada üç dört defa dinledim."

Deney Grubu 2. Öğrenci: "Haftada 3 kere eşliği açıp çalıştım."

Deney Grubu 3. Öğrenci: "Haftada 3 gün çalıştım. Çalıştığım günlerde gün içerisinde 4 defa çalıştım."

Deney Grubu 4. Öğrenci: "Haftada 3 kez çalışıyorum. Gün içinde 1-1,5 saat."

Yedinci soruya deney grubu öğrencilerinin verdiği cevaplarda; öğrencilerin haftada en az üç defa eşlikle birlikte çalıştıkları görülmektedir. 4. öğrencinin de ek olarak gün içinde 1-1,5 saat çalıştığı anlaşılmaktadır. Buradan da deney grubunda yer alan öğrencilerin eşlikli çalışmaya haftalık programlarında yer verdikleri söylenebilir. Çalgı eğitimi alan öğrencilerin gün içinde en az 1 saatini çalgılarına ayırmaları ilerlemeleri ve hâkimiyet kazanmaları için önemli bir etkidir. Çalgı ile geçirilen anlamlı her dakikanın öğrencinin çalgısıyla olan bağını güçlendireceği çalgı öğretmenleri arasında da genel bir kanıdır.

Soru 8. Çaldığınız eseri metronom ile birlikte ne sıklıkta çalıştınız? (Gün içinde kaç defa? Haftada kaç defa?)

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: "Gün içinde iki defa çaldım."

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: "Çok fazla metronom kullanmıyorum."

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: "Çaldığım eserleri bir kere metronomla çalışırım onun haricinde gün içinde fırsat buldukça elime alıp çalışırım."

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: "Gün içinde parçaları iki kez falan çalışıyordum, haftada elimden geldikçe çalmaya çalışıyordum."

Sekizinci soruda kontrol grubu öğrencileri metronomla çalışma sürelerini ifade ederken, 1. ve 4. öğrenci gün içinde iki defa çalıştığını, 3. öğrenci eseri sadece bir kez metronomla çalıştığını diğer çalışmalarda kullanmadığını belirtilmiştir. Bu cevaplardan; öğrencilerin metronomla keman çalışmaya ayırdıkları vaktin az olduğu sonucunu çıkartabiliriz. Deney başlangıcında kontrol grubu öğrencilerine eseri çalışırken 2 haftada bir artan metronom hızları verilmiş, bu hızlarda ayarlanmış metronom eşliğinde çalışmaları söylenmiştir. Daha önce sorulan sorulara verdikleri cevaplarda da görüldüğü gibi, öğrencilerde metronom kullanımı henüz yerleşmiş bir davranış haline gelmediği

söylenabilir. Hafta boyunca iki üç kez keman çalışmanın profesyonel müzik eğitimi alan öğrenciler için oldukça az bir zaman dilimi olduğunu da söyleyebiliriz.

Soru 9. Çalışırken eşlikle birlikte mi yoksa tek başınıza mı daha rahat çalışıyorsunuz? Neden?

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Eşlikle birlikte daha rahat çalıştım eşlikle kulağıma yattığı için daha uygun geliyordu sesler.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Eşlikle daha rahat çalışıyorum. Tartım ve ritimim kaçmıyor.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Eşlik ile daha rahat çalışıyorum çünkü hem doğru sesi bulmak açısından hem de ritim açısından daha kolay oluyor.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Eşlikle daha rahat çalışıyorum. Seslerin birleşimi olduğu için kendimi daha iyi hissediyorum.”

Dokuzuncu soruda, deney grubu öğrencilerinin hepsi eşlikle yaptıkları çalışmalarda daha rahat olduklarını belirtmişlerdir. 1. öğrenci seslerin kulağa daha güzel geldiğini, 2. öğrenci ritim ve tartımları kaçırmadığını, 3. öğrenci doğru sesi bulmasını ve ritmik açıdan (tempoyu kaçırmamasını sağladığından) kolaylaştırdığını, 4. öğrenci ise seslerin birleşmesinin onu iyi hissettirdiğini belirtmiştir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda; eşlikle çalışmanın yalnız başına çalışmaktan daha zevkli ve öğrencinin bu tür çalışmalarda daha verimli olduğunu söyleyebiliriz. Eşlikle çalışırken öğrencinin eserlerdeki dinamikleri daha iyi fark etmesi ve bunları çalışına yansıtması beklentiler arasındadır. Eşlikle birlikte yapılan çalışmalarla öğrencinin çalgısını daha çok seveceği ve çalgısıyla geçireceği sürenin zamanla artacağı da söylenebilir.

Soru 10. Çalışırken metronom birlikte mi yoksa tek başınıza mı daha rahat çalışıyorsunuz? Neden?

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: “Tek başıma çünkü metronomla çaldığım zaman içimde korku oluyor, ritmi kaçırma korkusu.”

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: “Tek başıma daha rahat çalışıyorum, çünkü başıma buyruk bir şekilde çaldığım için ritme uymak zorluyor”

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: “Tek başıma daha rahat çalışıyorum, ama metronom eserdeki bütünlüğü korumamı sağlıyor.”

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: “Tek başıma çalarken daha rahatım metronomla çalışırken metronomu kaçırayabilirim.”

Onuncu soruya kontrol grubu öğrencileri; metronomla çalışmak yerine tek başına çalışırken daha rahat olduklarını ifade etmişlerdir. 1. öğrenci metronomla çalışırken ritmi kaçırma korkusunun olduğunu, 2. öğrenci metronoma uyum sağlayamadığını, 3. öğrenci tek başına çalışmayı tercih ettiğini fakat metronomla çalışmanın eserdeki bütünlüğü korumasını sağladığını, 4 öğrenci ise metronomu (tempoyu) kaçırayabilme ihtimali olduğunu belirtmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan; metronom ile çalışmanın

öğrencileri korkuttuğunu, öğrencilerin metronom ile çalışırken kendilerini stres altında hissettiklerini ve rahat olamadıklarını söyleyebiliriz. Öğrenciler, metronom kullanmayı öğretmenleri ile ders yaparken kullandıklarını, kendi başlarına çalışırken tercih etmediklerini daha önce belirtmişlerdir. Öğrencilerin genel olarak metronomla çalışma sürelerinin az olmasından, bu yöntemle çalışmanın getireceği artıları fark edemedikleri düşünülmektedir. Metronomsuz çalışırken dışardan gelen bir uyarıcı olmadığı için öğrenciler çalışmalarını kontrolsüz bir şekilde yapmaktadırlar. Ayrıca, metronom ile çalışma konsantre ve dikkat gerektiren bir yöntemdir. Bu yöntem öğrencide alışkanlık haline getirildiğinde, öğrencilerin de zaman içinde çalışmanın daha verimli olacağını fark edecekleri beklenmektedir.

Soru 11. Ders haricinde düzenli olarak eşlikle çalışıyor musunuz?

Deney Grubu 1. Öğrenci: "Evet."

Deney Grubu 2. Öğrenci: "Düzenli olarak eşlikle çalışmıyorum."

Deney Grubu 3. Öğrenci: "Evet çalışıyorum."

Deney Grubu 4. Öğrenci: "Evet, çalışıyorum."

On birinci soruya deney grubu öğrencilerinin verdiği cevaplara bakıldığında; 1., 3. ve 4. öğrenci düzenli olarak eşlikle çalıştıklarını belirtirken, 2. öğrenci düzenli olarak çalışmadığını belirtilmiştir. Bu cevaplar, öğrencilerin genelinin az da olsa düzenli çalışma alışkanlığı kazanmaya başladığını göstermektedir. Öğrencilere verilen eşlik kayıtları ile çalışmanın, öğrencilerin keman çalma becerilerinde zaman içinde olumlu etkiler yaptığı görülmüştür. Eşlikle birlikte çalışma yapmak öğrenciler için farklı bir deneyim ve kazanım olmuştur.

Soru 12. Ders haricinde düzenli olarak metronom ile çalışıyor musunuz?

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: "Bazen."

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: "Çalışıyorum ama metronomla pek değil."

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: "Düzenli olmasa da evet."

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: "Çok olmasa da biraz."

On ikinci soruya kontrol grubu öğrencileri genel olarak; metronomla çalışmayı bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevaplardan; öğrencilerin ders haricinde metronomu pek kullanmadıkları anlaşılmaktadır. Kontrol grubu öğrencilerinin deneyin ilk haftalarında kendi başlarına çalışırken metronom kullanımını eski alışkanlıklarından dolayı benimseyemedikleri ve hayata geçirmede zorluk yaşadıkları düşünülmektedir. Öğrencilere, öğretmenleri tarafından metronomla çalışmaları gerektiği söylene de öğrencilerin bu uyarıları pek fazla dikkate almadıkları görülmüştür.

Soru 13. Eşlikle çalışmanın eserin ritmini yakalamanıza yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Evet. Ben kaçırdığımda kolaylıkla eşlikle devam ettirebiliyorum.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Evet, düşünüyorum. Eşlikle çalışırken ritmi kaçırmıyorum.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Evet çok yardımcı oluyor.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Düşünüyorum. Kemani daha rahat çalışıyorum.”

On üçüncü soruya deney grubu öğrencilerinin hepsi olumlu yanıt vermiştir. 1. öğrenci ritmi kaçırma bile eşlik sayesinde yakaladığını, 2. öğrenci ritmi kaçırmadan çaldığını belirtmiştir. 3. öğrenci sadece yardımcı olduğunu belirtmiş, 4. öğrenci de kemani eşlikle daha rahat çaldığını söylemiştir. Bu cevaplar doğrultusunda, eşlikle çalışmanın öğrencilerin, eseri belirlenen metronom hızlarında daha kolay çalabileceklerini, deney grubu öğrencilerinde eserin temposunu kaçırma korkusu olmadan esere adapte olabildiklerini göstermektedir.

Soru 14. Metronom ile çalışmanın eserin ritmini yakalamanıza yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: “Evet. Metronoma alışınca korku içinde hissetmedim.”

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: “Düşünüyorum, çünkü metronomsuz çaldığımda ritme uymadan çalışıyorum, ama metronom ile çaldığımda eser daha anlamlı oluyor.”

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: “Evet, kesinlikle.”

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: “Düşünüyorum, eserin ritmini ayarlamamıza yardımcı oluyor bize bir nevi komut veriyor.”

On dördüncü soru kontrol grubu öğrencileri tarafından olumlu yanıtlanmıştır. 1. öğrenci metronoma alıştıktan sonra korku hissetmediğini belirtmiştir. 2. öğrenci metronomsuz çaldığında ritme uyamadığını fakat metronomla çaldığında eserin anlam kazandığını ifade etmiştir. 4. öğrenci eserin ritmini (temposunu) ayarlamaya yarayan bir nevi komut verici olarak nitelendirmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin bu soruya verdiği cevaplar doğrultusunda; metronomla çalışmanın çaldıkları esere katkısını fark ettiklerini, daha önce verdikleri cevaplara göre metronomla çalma korkularını yendiklerini söyleyebiliriz.

Soru 15. Eşlikle birlikte çaldığınızda entonasyonunuzun düzeldiğini düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Evet, düzeldi.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Evet düşünüyorum. Eşliği dinliyorum ve ona göre çalışıyorum.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Evet entonasyonu düzeltiyor.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Düzeldiğini düşünüyorum.”

On beşinci soruya deney grubu öğrencilerinin hepsi olumlu cevap vermiştir. 2. öğrenci dışında ek bir açıklama yapan öğrenci olmamıştır. Bu öğrenci de, eşliği dinleyip eşliğe göre çaldığını ifade etmiştir. Deney grubu öğrencilerinin verdikleri cevaplardan, öğrencilerin eşlikle çalışma sayesinde entonasyon sorununu düzelttiklerinin farkına vardıklarını söyleyebiliriz.

Soru 16. Metronom ile birlikte çaldığınızda entonasyonunuzun düzeldiğini düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: “Hayır, ritmi yakalayacağım diye sesleri pis bastıyorum.”

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: “Evet, çünkü ritme uyuyorum.”

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: “Evet, kesinlikle metronom kullanmamın tek sebebi entonasyon.”

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: “Evet hem değerine göre hem de güzel çalmamızı sağlıyor.”

On altıncı soruya kontrol grubu öğrencilerinden yalnızca 1. öğrenci olumsuz cevap vermiştir. 1. öğrenci ritmi (metronomu) yakalama çabasıyla sesleri pis bastığını belirtmiştir. Bu durum öğrencinin metronomla çalışmaya alışamamış, metronomla ilgili önyargılarını henüz aşamamış olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, 2. öğrenci metronoma uyduğunda entonasyonunun düzeldiğini, 3. öğrenci metronom kullanmasının tek sebebinin entonasyonunu düzeltmek olduğunu, 4. öğrenci ise notaları değerinde ve daha güzel çaldığını ifade etmiştir. Kontrol grubu öğrencileri genel olarak metronom kullanmanın entonasyon sağlamadaki etkisini fark etmiştir. Bu yöntemle çalışan kontrol grubu öğrencilerinin, deney başlamadan önceki fikirlerini değiştirdiklerini, metronomla çalışmanın entonasyon düzeltmede faydalı olduğunu deneyimlediklerini söyleyebiliriz.

Soru 17. Eşlikle çalışmanın motivasyon ve özgüveninizi artırdığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Kesinlikle.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Evet düşünüyorum. Çünkü ritim kaçırma ihtimali düştüğü için daha rahat çalabiliyorum.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Evet artırdığını düşünüyorum, çünkü daha düzgün çalıyorum.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Çaldığımı duyunca gerçekten çok mutlu oluyorum.”

On yedinci soruya deney grubu öğrencileri olumlu cevaplar vermiştir. 2. öğrenci ritim kaçırma ihtimali düştüğü için daha rahat çaldığını belirtmiş, 3. öğrenci daha düzgün çaldığını, 4. öğrenci de kendi çaldığını duyunca mutlu olduğunu ifade etmiştir. Deney grubu öğrencileri, eşlikle çalmanın motivasyon ve özgüven yönünden etkisinin olumlu yönde olduğunu fark etmişlerdir. Deney grubu öğrencileri kayıttan dinledikleri eşlikle

motivasyon ve özgüven arttırdıklarına göre, eşlik dersinde birebir öğretmenle birlikte çaldıklarında bu duygularının daha da artacağını söyleyebiliriz. Ayrıca eşlik öğretmenininde müdahaleleri ile öğrencilerin yapması gereken müzikal dinamikleri daha kolay yerine getireceğini de söyleyebiliriz.

Soru 18. Metronom ile çalışmanın motivasyon ve özgüveninizi artırdığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: "Hayır."

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: "Düşünüyorum, çünkü çalışırken, çalarken güzel melodiler ve temiz sesler çıkıyor."

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: "Hayır; metronomsuz, kendi kendime çalarken daha çok hissettiğim için özgüvenli oluyorum."

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: "Metronomla çalarken metronomu kaçırdığımda biraz yapamadığımı düşünüyorum."

On sekizinci soru kontrol grubunda yalnızca bir öğrenci (2. öğrenci) tarafından olumlu cevaplanmıştır. 2. öğrenci çalışırken güzel melodiler ve temiz sesler çıkardığını belirtmiştir. 3. öğrenci metronomsuz çalışırken daha özgüvenli olduğunu, 4. öğrenci ise metronomu kaçırdığında yapamadığını düşündüğünü belirtmiştir. Bu cevaplar doğrultusunda; kontrol grubu öğrencilerinin metronom ile çalışırken zorlandıklarını ve bu nedenle motivasyon ve özgüvenlerinde bir değişiklik olmadığını söyleyebiliriz.

Soru 19. Başlangıçta zorlandığınız, şimdi kolay gelen durumlar var mı?

Deney Grubu 1. Öğrenci: "İlk başta bir zor gelmişti fakat eşliği kulağıma yattıktan sonra zorlanmadım."

Deney Grubu 2. Öğrenci: "Evet var. Entonasyon başlarda sıkıntıydı ama şimdi daha rahatım. Ritim konusunda da zorlanıyordum ama eşlik ve metronomla çalışınca artık daha rahat."

Deney Grubu 3. Öğrenci: "Öncesinde doğru sesi bulmakta zorlanıyordum. Şimdi ise sesleri bulmak daha kolay ve artık ritim konusunda sorun çekmiyorum."

Deney Grubu 4. Öğrenci: "Yok. Parça bana kolay geldi."

On dokuzuncu soruya deney grubu öğrencilerinden 1. öğrenci başlarda zorlandığını, daha sonra eşliğe alıştıktan sonra zorlanmadığını belirtmiştir. 2. öğrenci entonasyon ve ritim sıkıntılarının olduğunu ve bu sıkıntıyı eşlikle çalışarak atlattığını söylemiştir. 3. öğrenci doğru sesi bulmakta zorlandığını, eşlikle birlikte çalışarak artık sorun yaşamadığını, daha rahat olduğunu ifade etmiştir. 4. öğrenci de parçanın kendisine kolay geldiğini belirtmiştir. Deney grubu öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda; eşlikle birlikte çalmayı daha önce yapmadıkları için zorlandıklarını, daha sonra eşlikle birlikte çalmaya alıştıklarında zorlanmanın azaldığını söyleyebiliriz. Ayrıca entonasyon ile ilgili sorunların da çözümlenmeye başladığını, eşlikle çalışmanın

öğrencilerin keman çalma becerilerinin gelişmesinin yanında motivasyon, özgüven gibi duygularını da olumlu yönde ilerlettiğini söyleyebiliriz.

Soru 20. Başlangıçta zorlandığınızı, şimdi kolay gelen durumlar var mı?

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: "Evet."

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: "Evet, mesela ilk başlarda 4. Parmağı basarken zorlandığım zamanlar vardı."

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: "Vibrato, çarpma gibi kemanda süsleme teknikleri eskiden zor gelirken şimdi kolay geliyor."

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: "Metronoma uyamıyordum, şimdi biraz daha uyabiliyorum."

Yirminci soruya kontrol grubu öğrencileri genel olarak olumlu cevaplar vermişlerdir. 2. öğrenci, başlarda dördüncü parmağını basmada yaşadığı sıkıntıdan bahsetmiştir. Bu ifadeden, artık bu sıkıntının pek yaşanmadığını anlayabiliriz. 3. öğrenci vibrato yapma ve süsleme tekniklerinde zorlandığını, çalışmadan sonra bu türden bir zorlanma yaşamadığını belirtmiştir. 4. öğrenci ise artık metronomla çalışırken eskisi kadar zorlanmadığını ifade etmiştir. Bu cevaplar doğrultusunda kontrol grubu öğrencilerinin, keman çalışırken zor gelen birtakım davranışları düzenli çalışarak aşabileceklerini, metronom kullanma ile ilgili korku ve önyargılarının zamanla ortadan kalkacağını söyleyebiliriz.

Soru 21. Kesinlikle çözülemeyen zorluklarınız hala var mı? Varsa bunların sebepleri sizce nedir? Nasıl çözülebilir?

Deney Grubu 1. Öğrenci: "Hayır yok."

Deney Grubu 2. Öğrenci: "Kesinlikle çözülmeyecek değil ama daha çok çalışmam gereken konular var. Pozisyon geçişlerim daha temiz olmalı. Ve daha hızlı çalmam gereken bir eserde bazen entonasyon problemleri yaşıyorum. Bunları yavaştan hızlıya adım adım çalışarak giderebilirim."

Deney Grubu 3. Öğrenci: "Hayır gelişimimde kesinlikle çözüm bulmayan bir sorun olmadı."

Deney Grubu 4. Öğrenci: "Parmaklarımı tam olarak koyamıyorum ancak daha çok çalışarak bunu düzeltebilirim."

Yirmi birinci soruya 1. öğrenci çözülemeyen bir zorluk yaşamadığını belirtmiştir. 2. öğrenci daha çok çalışması gerektiğinin farkında olduğunu, hızlı bölümleri çalarken yaşadığı entonasyon problemleri konusunda ne yapması gerektiğinin bilincinde olduğunu belirtmiştir. 3. öğrenci çözüme ulaşmayan bir sorun yaşamadığını söylemiştir. 4. öğrenci ise parmaklarını tam olarak basamadığını söylerken entonasyon sorununu dile getirmeye çalışmıştır. Genel olarak deney grubu öğrencileri çözülemeyecek bir zorluk yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Deney grubu öğrencilerinin bu alışkanlıkları kazanmalarında eşlikli çalışmanın katkılarının göz ardı edilemeyecek kadar etkili

olduğunu söyleyebiliriz. Sekiz haftalık deney sürecinde öğrenciler üzerinde farkındalık oluşturan bu çalışmanın, uzun süreli ve düzenli yapılacak çalışmalardan sonra daha etkili ve kalıcı kazanımlar sağlayacağı öngörülebilir.

Soru 22. Kesinlikle çözölemeyen zorluklarınız hala var mı? Varsa bunların sebepleri sizce nedir? Nasıl çözölebilir?

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: “Var, seslere bazen pis basıyorum, kafam dağınık olduğu zaman odaklanma problemi yaşıyorum”

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: “Kesinlikle çözölemeyen zorluklar yok, çalışarak başarabileceğimi düşünüyorum.”

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: “Çok belirli bir sorunum yok ancak kemanda seslerin yerlerini bulmakta hala zorlanıyorum az da olsa.”

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: “Metronomu kaçırabiliyorum, metronomu dinlemediğim için olabilir, metronomla biraz daha çalışabilirim.”

Yirmi ikinci soruda kontrol grubu öğrencilerinden 1. öğrenci, dikkatinin dağınık olduğu zamanlarda odaklanma probleminden dolayı sesleri temiz basamadığını belirtmiştir. 2. öğrenci çalışarak bu zorlukları başarabileceğini; 3. öğrenci belirgin bir zorluk yaşamadığını, entonasyon ile ilgili sorunun az da olsa devam ettiğini ifade etmiştir. 4. öğrenci ise metronomu dinlemediği için bazen kaçırabildiğini, metronom ile çalışmayı arttırması gerektiğini söylemiştir. Öğrencilerin keman çalışma konusunda eksiklerinin neler olduğunu farkında olmaları, bu eksiklerini nasıl giderebileceklerinin çözümünü bilmeleri, öğrencilerin keman çalışma disiplini anlamış olduklarını gösteriyor diyebiliriz. Kontrol grubu öğrencilerinin bu alışkanlıkları kazanmalarında metronomla çalışmanın katkılarının olduğunu söyleyebiliriz. Öğrencilerin metronomla çalışmaya özen gösterdiklerinde, keman çalma becerilerinin olumlu yönde gelişeceğini ve zamanla öğrencileri eşlikle çalmaya da hazırlayacağını ekleyebiliriz.

Soru 23. Eşikle keman çalmanın size neler kattığını anlatınız.

Deney Grubu 1. Öğrenci: “Entonasyon düzeldi. Daha özgüven geldi. Eser çalarken eşliğe de alışkanlık kazandım.”

Deney Grubu 2. Öğrenci: “Eşlikle keman çalmak öncelikle özgüvenli hissettiriyor. Daha sonra ritmi kaçırmamam konusunda yardımcı oluyor. Entonasyonumu temizlememe yardımcı oluyor. Müzikal anlamda da daha güzel bir duyum ortaya çıkıyor ve bu beni daha mutlu yapıyor.”

Deney Grubu 3. Öğrenci: “Parçanın yarattığı hissiyat daha da artıyor, parçayı doğru bir entonasyon ve ritim ile çalmamı sağladı.”

Deney Grubu 4. Öğrenci: “Özgüven kazandım. Kemanı daha çok sevmeye başladım.”

Yirmi üçüncü soru deney grubu öğrencileri tarafından olumlu yönde cevaplanmıştır. 1. ve 2. öğrenci, entonasyonun düzeldiğini, eşlikle çalmaya alıştıklarını ve özgüvenlerinin arttığını belirtmiştir. Ayrıca 2. öğrenci müzikal olarak da daha güzel bir duyum aldığını ve bunun kendisini mutlu ettiğini ifade etmiştir. 3. öğrenci çaldığı

eserin eşlikle birlikte hissinin arttığını, doğru entonasyon ve ritim ile çalmasını sağladığını söylemiştir. 4. öğrenci de özgüven kazandığını ve keman çalmayı daha çok sevmeye başladığını belirtmiştir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda; eşlik ile birlikte çalışmanın öğrencilerin hem müzikal hem de kişisel gelişimlerine katkı sağladığını söyleyebiliriz.

Soru 24. Metronom ile keman çalmanın size neler kattığını kısaca anlatınız.

Kontrol Grubu 1. Öğrenci: “Ritm tutmaya alıştım.”

Kontrol Grubu 2. Öğrenci: “Eserim daha anlamlı oluyor ve çalarken daha fazla zevk alıyorum.”

Kontrol Grubu 3. Öğrenci: “Çaldığım eserlerde bütünlük oluşmasını ve daha düzgün çalmamı sağlıyor.”

Kontrol Grubu 4. Öğrenci: “Parçanın hızında çalabiliyorum suslarda metronomdan takip edebiliyorum.”

Yirmi dördüncü soruya kontrol grubu öğrencileri olumlu yönde cevaplar vermiştir. 1. öğrenci metronom ile çalışmaya alıştığını; 2. öğrenci eserin daha anlamlı olduğunu ve zevk alarak çaldığını ifade etmiştir. 3. öğrenci eserin bütünlük kazandığını ve daha düzgün çalmasını sağladığını, 4. öğrenci ise eseri kendi hızında çalabildiğini, susları metronom yardımıyla rahat takip ettiğini belirtmiştir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda; kontrol grubu öğrencilerinin metronom ile çalışmanın kendilerine kazandırdığı müzikal davranışların farkına vardıklarını söyleyebiliriz.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada, keman eğitiminde eşlikle çalışmanın öğrencinin müziksel gelişimine ve keman dersine bakış açısına etkisi 8 haftalık (ön çalışma ve son testlerle birlikte 10 hafta) bir çalışma yapılarak uzman görüşüne başvurulmuş ve yapılan değerlendirmeler sonucunda birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada, deney ve kontrol grupları iki farklı yöntemle (deney grubu/ eşlik ve kontrol grubu/ metronomla çalışarak) eserlere hazırlanmış, 10. haftada iki grup da piyano eşliği ile çalma performansı sergilemiş ve bu performanslar uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarının, yapılan çalışma sonrasında ortaya çıkan istatistikî verileri ve öğrencilere uygulanan soru formundan alınan cevaplar incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin eşlikle çalışmalarının müzikal gelişimlerine olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen bilimsel bulgular incelenmiş ve bir takım sonuçlara ulaşılmıştır.

Birinci alt probleme ilişkin sonuçlara bakıldığında; deney grubu öğrencilerinin ara gözlem ve son test puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uzmanların yapmış olduğu değerlendirmelerin analiz sonuçları, deney grubu öğrencilerinde en yüksek ilişkinin duruş ve fiziksel beceri boyutlarında olduğunu göstermektedir. Analizler incelendiğinde; entonasyon ve eşliğe uyum sağlama, eserin karakterine uygun çalma ve eser hakimiyeti kriterleri arasında da anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın amaçlarından olan bu kriterlerin gerçekleşmesi yapılan bu çalışmayı anlamlı kılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin bu kazanımları sekiz haftalık sürede orta düzeyde ilerletmiş olması, bu yöntemin daha uzun zamana yayılarak planlandığında keman eğitimi ve diğer çalgı eğitimi dersi alan öğrenciler için de performans artırıcı ve faydalı olacağını göstermektedir.

İkinci alt probleme ilişkin sonuçlara bakıldığında; kontrol grubu öğrencilerinin ara gözlem ve son test puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Entonasyona dikkat etme ve metronoma uyma kriterleri arasındaki ilişkiye bakıldığında orta düzeyde bir iyileşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, eserin karakterine uygun çalma ve eser hakimiyeti kriterlerinde de kontrol grubu öğrencilerinin kendi içinde olumlu sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır. Bu sonuç doğrultusunda, metronom kullanarak çalışmanın da öğrencilerin keman çalma becerilerine katkıda bulunacağını

söyleyebiliriz. Çalgı eğitiminde metronomla çalışmanın, eşlikle çalışmaya ön hazırlık olduğu düşüncesi kabul edilebilir bir fikirdir.

Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar; deney ve kontrol grubu öğrencilerinin 5. hafta ara gözlem performansları arasındaki karşılaştırma sonuçlarını göstermektedir. Bu sonuçlara göre her iki gruptaki öğrenciler arasında; sağ ve sol elin uyumu, duruş (postür), doğru nota çalma, eserin tartımlarını doğru çalma, eserin nüanslarına dikkat etme ve karakterine uygun çalma kriterleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Ancak eşliğe uyum sağlama, doğru artikülasyon ve eser hakimiyeti düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu da deney grubu öğrencilerinin eşlikle çalışma sonucunda pozitif yönde gelişme göstergesi olarak kabul edilebilir.

Dördüncü alt probleme ilişkin sonuçlar; deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test karşılaştırma sonuçlarını göstermektedir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin fiziksel beceri düzeylerinin (keman tutuş, sağ el ve sol el kullanma becerisi, duruş (postür)) gruplara göre farklılaşma göstermediği yönünde bir sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuç öğrencilerin çalgıya fiziksel olarak uygun ve alışmış olduklarını ayrıca eşlikle çalışmanın bu tür kriterleri etkilemediğini göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son test müziksel beceri düzeyleri (doğru nota çalma, entonasyon, tartımlara dikkat etme, metronoma uyma, doğru nüans, artikülasyon) arasında gruplara göre anlamlı bir farklılaşma deney grubu lehine bulunmuştur. Bu sonuca göre, eşlikle çalışmanın öğrencilerin müzikal becerilerini geliştirdiğini söyleyebiliriz. Sonsel'in (2018) Güzel Sanatlar Liseleri viyola öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada, piyano eşlikli çalışma yapan deney grubu öğrencilerinin piyano eşlikli çalışma yapmayan kontrol grubu öğrencilerine göre daha fazla ilerleme kaydettiği sonucuna varılmıştır. Sonsel'in araştırmasından çıkan sonuçlar ile bu araştırma bulgusunun örtüştüğünü söyleyebiliriz.

Deney ve kontrol grupları arasında yapılan son test analizinde öğrencilerin performans düzeyleri (eserin karakterine uygun ton yakalama, eşlikle birlikte uyumlu çalma, eser hâkimiyeti) incelenmiştir. Bu düzeyde, deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu sonuca göre, eşlikle birlikte çalışma yapan deney grubu öğrencilerinin daha iyi bir performans sergiledikleri söylenebilir.

Son test genel toplam değerlerine göre alınan sonuçta da deney grubu öğrencilerinin aldığı puanların kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, eşlikle birlikte çalışmanın öğrencilerin keman çalma becerilerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Kaleli (2017) yapmış olduğu araştırmada; piyano eşlikli çalışmaların öğrencilerin ritmik, armonik ve melodik sorunlarına çözüm bulmada önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Tunga (2017) yaptığı araştırmada, çoksesli aranje tekniklerinin (piyano eşlikli eğitimin) eşiksiz eğitime göre müzikal kazanımlara ulaşmada daha etkili olduğu sonucuna varmıştır. Kaleli'nin (2017) ve Tunga'nın (2017) çalışmalarında ulaştıkları sonuçlar, bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Beşinci alt probleme ilişkin sonuçlar; öğrencilere uygulanan soru formundan alınan cevaplar doğrultusunda oluşmuştur. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar şu şekilde özetlenebilir: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin keman derslerine seerek ve isteyerek katıldıkları, keman çalmanın öncelikleri arasında olduğu, haftalık keman dersi saatlerinin yetersiz kaldığı ifadeleri yer almaktadır. Öğrencilerin metronom kullanma alışkanlığının pek olmadığı, çoğunlukla öğretmenleriyle ders yaparken metronom kullandıkları söylenebilir. Bunların yanında keman çalışmaya ayırdıkları zaman diliminin az olduğu sonucu da verdikleri cevaplar arasında yer almaktadır. Deney grubu öğrencilerinin eşlikle birlikte çalışırken daha rahat çalıştıkları, eşlik sayesinde eserin ritmini daha az kaçırdıkları, buna karşın kontrol grubu öğrencilerinin metronom yerine kendi başlarına çalışmayı tercih ettikleri ve metronomu kaçırma korkusu yaşadıkları öğrencilerin verdikleri cevaplarda görülmektedir. Deney grubu öğrencilerinin entonasyon sorununu bu çalışma sayesinde düzelttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında kontrol grubu öğrencilerinden 3 öğrencinin, metronom ile çalışmaya alıştıklarında entonasyonlarında bir düzelme olduğu görülmektedir. Taş (2020) “Yaylı Çalgılar Eğitiminde Entonasyonu Geliştirmeye Yönelik Kullanılan Üç Yöntemin Karşılaştırılması” adlı çalışmasında, piyano eşlikli çalma, vokalizasyon ve sözel bildirim yöntemlerini kullanmış ve araştırmacı tarafından geliştirilen entonasyon ölçeğini frekans analizini alarak değerlendirmesini gerçekleştirmiştir. Araştırma sonunda aldığı sonuçlar doğrultusunda piyano eşlikli çalışmanın da deney grubu öğrencileri adına olumlu olduğu yönünde sonuçlar almıştır. Taş'ın sonucuna göre, beşinci alt problemin boyutlarından olan entonasyon sorununu destekler yöndedir. Deney gurubu öğrencilerinin, eşlikle çalışmanın kendilerine neler kattığı sorusuna verdikleri cevaplardan, en çok

entonasyonlarının düzeldiği, ritmi kaçırmadan çaldıkları, kemanı daha çok sevdikleri, eşlikle çalmanın motivasyonlarını ve özgüvenlerini arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ergen (2010) “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” ve Topoğlu (2010) “Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Parmak Açma Çalışmalarının Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon, Özdüzenleme ve Derse İlişkin Görüşleri Üzerindeki Etkileri” adlı araştırmalarında, eşlikli çalışmanın deney grubu öğrencilerinin motivasyon, entonasyon, özgüven, özgözlem, özyargı ve öztepki gibi davranışlarını olumlu yönde etkilemesi yönünde deney grubu öğrencileri lehine sonuçlar elde etmişlerdir. Ergen’in (2010) ve Topoğlu’nun (2010) çalışmalarından aldıkları sonuçlar, bu araştırmanın da sonuçlarından olan entonasyon ve motivasyon gelişimlerinin deney grubu öğrencileri lehine olmasını destekler niteliktedir. Bu çalışmada deney grubu öğrencileri önceden kaydedilmiş piyano eşlikleri ile eserlere çalışmışlardır. Çikot (2019) “Cubase Müzik Yazılım Programı Destekli Piyano Eşlik Stillerinin Keman Öğretimi Üzerindeki Etkileri” adlı çalışmasında, kendisinin hazırladığı teknoloji içerikli donanım ve müzik yazılımlarını kullanarak oluşturduğu piyano eşlikleri ile çalışan öğrencilerin geleneksel öğretim yöntemlere göre çalışan öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucunu almıştır. Bu çalışmadaki deney grubu öğrencilerinin önceden kaydedilmiş piyano eşlikleriyle eserlere çalışmış olmaları ile Çikot’un (2019) çalışmasında ulaştığı sonuç benzerlik göstermektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümleri 10, 11 ve 12. sınıf programlarına eşlikli çalma veya korrepetisyon derslerinin eklenmesi,

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümleri 11 ve 12. Sınıfında programda olan toplu çalma derslerine hazırlık olması açısından 10. Sınıf programına oda müziği dersinin eklenmesi,

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümlerine yeterli sayıda kadrolu piyano eşlik öğretmeni alımı yapılması,

Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümünde çalgı eğitimi dersinde (keman) kullanılmak üzere hazırlanan kitapların içinde yer alan parçaların eşliklerinin profesyonel olarak kayıtlarının yapılması ve bu kayıtların Bakanlığa bağlı EBA platformunda yayınlanması,

Öğrenci motivasyonunu olumlu yönde artıracakı düşüncesi ile çalışılan eserlerin konserlerde eşlikli seslendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Angı, Ç. E. (2005). *Keman Öğretiminde Karşılaşılan Entonasyon Problemleri ve Çözüm Önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bağcı, H. (2009). *Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Başaran, İ. E. (1983). *Eğitime Giriş*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bilgin, S. (1998). *İlköğretim Okullarının 2. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Çıkışlı Müzik Öğretmenleri Tarafından Piyano ile Eşliklenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyükköse, A. (2023). *Viyolonsel Öğretiminde Piyano Eşlikli Kalk Türkülerine Dayalı Örnek Bir Materyal Tasarımı ve Uygulamadaki Görünümü*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyükkaksoy, F. (1997). *Keman Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler*. Ankara: Armoni Yayıncılık.
- Çelenk, K. (2010). *Keman Öğretiminde Vibrato Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik DeneySEL Bir Çalışma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Coşkun, S. (2007). *Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (Yaylı Çalgılar) Bireysel Çalgı Eğitimi Dersinde Piyano Eşlikli Çalışmalara İlişkin Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çikot, K. (2019). *Cubase Müzik Yazılım Programı Destekli Piyano Eşlik Stillerinin Keman Öğretimi Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çilden, Ş. (2000). Kemanda Nitelikli Ses Elde Etmede Yay Kullanımının Önemi, *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-158.
- Çilden, Ş. ve Şendurur, Y. (2003). *Keman İçin Piyano Eşlikli Albüm-1*. Ankara: Evrensel Yayınevi.
- Demir, E. (2020). *Güzel Sanatlar Lisesi Keman Kitaplarında Yer Alan Eserlerin İçerdiği Kazanımlar ve Teknik Güçlükleri Bakımından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Deniz, Ü. (2009). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersinin Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlara Ulaşma Durumlarının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Durmaz Y. (2020). *Vakıf Üniversitelerinde Okuyan Öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin İçgüdüsel Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisinin Yapısal Eşitlik Modeli ile Belirlenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ergen, D. (2010). *İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eroğlu, E. (1998). *XXI. Yüzyılda Öğretmen, Bilgi Çağında Öğretmenimiz*. Ankara: Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı Yayını.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. (9. Baskı). Ankara: Meteksan A.Ş.
- Fenmen, M. (1997). *Müzikçinin El Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Fidan, N. (1986). *Eğitim Psikolojisi Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Galamian, I. (2003). Sol El Özel Teknikle Sorunlar Pozisyon Değişimi, *Orkestra Dergisi Sayı:347, Yenilik Basımevi, İstanbul*
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Boston: Pearson Publishing.
- Gül, G. (2004). Birey, Toplum Eğitim ve Öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:1, 223-236*
- Günay, E. ve Uçan, A. (1980). *Çevreden Evrene Keman Eğitimi*. Ankara: Dağarcık Yayınları.
- Halvaşı, B., Akgül, A. ve Özbek, Ö. (2017). Enstrüman Eşlikli Uygulamaların İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarına ve Başarılarına Etkisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2), 217-233*.
- Hocaoğlu, N. ve Akkaş Baysal, E. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. İçinde; Nicel Araştırma Modelleri-Desenleri (Ed: G. Ocak), ss. 66-119 Ankara: Pegem Akademi.
- Kaleli, N. (2017). *Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Bireysel Çalgı Keman Öğrencilerinin Piyano Eşlikli Çalışma Durumlarının Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Küçüköncü, Y. (2000). Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(7), 8-12*.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2011). *Müzik Aletleri Yapımı, Karmaşık Yay Teknikleri ve III. Konum*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2015). Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği, http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_05/07092423_ogmokusultanim.pdf, Erişim Tarihi: 05.05.2023
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018). Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği, http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/19185304_Guzel_Sanatlar_Liseleri.pdf, Erişim Tarihi: 05.12.2021
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2022). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği Bölümleri Haftalık Ders Çizelgeleri, Erişim Tarihi: 04.09.2022. http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_05/12102140_Guzel_Sanatlar_Lisesi_Muzik_Turk_Halk_MuziYi_ve_Turk_Sanat_MuziYi_Bolumleri_HDC.pdf
- Merdinli, Ö. (1998). *Keman Sol El Tekniğinin Galamian ve Rus Okullarından Örneklerle İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Okan, H. ve Mohan Kömürcü, H. (2020). Konservatuvar Öğrencilerinin Eşlik Dersine İlişkin Metaforik Yaklaşımlarının Farklı Değişkenlere Açısından İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 1415-1443*.
- Öz, N. (2001). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Orkestra- Oda Müziği Eğitiminde Yaylı Çalgıların Yeri ve Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1), 93-99*.
- Özcan, A. T. (2017). Keman Eğitiminde Çoksesli Aranje Tekniklerinin Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 290-302*.

- Özder, Z. (2009). *Anadolu güzel Sanatlar Liseleri Viyolonsel Eğitiminde Motivasyonun Yeri ve Öneme İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1) 29-38.
- Özmenteş, S. (2004). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Çalışma Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Parasız, G. (2009). *Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Hazırlayıcı Alıştırmaların İşgörüşellik ve Etkilik Yönünden İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Piji, D. (2006). *Dizgeli Öğretime Göre Geliştirilen Eşlik Dersi Programının Akademik Başarıya, Tutuma, Yeterlilik Algısına ve Kalıcılığa Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Resmi Gazete, (1990) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20642.pdf>. Erişim tarihi: 31.03.2023
- Resmi Gazete, (2006). Millî Eğitim Bakanlığı Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/12/20061216-11.htm>. Erişim Tarihi:25.02.2022
- Resmi Gazete, (2009). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 27260 Sayılı Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090616-7.htm>, Erişim Tarihi: 31.03.2023.
- Say, A. (2002). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sonsel, Ö. B. (2018). *Piyano Eşlikli Başlangıç Viyola Öğretiminin Ritim Duygusu Gelişimi ve Entonasyon Hâkimiyeti açısından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2018). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şendurur, Y. (2001). Keman Eğitimi Dersine Etkili Hazırlanma Süreci. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 161-168.
- Tamer, F. (2002). *Kemanda Yay Teknikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tanrıverdi, A. (1997). Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Çalgı Eğitimi ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri. *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi*. Sayı: 16. Trabzon: Selva Yayıncılık.
- Tarman, S. (2006). *Müzik Eğitiminin Temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Taş, F. (2020). *Yaylı Çalgılar Eğitiminde Entonastonu Geliştirmeye Yönelik Kullanılan Üç Yöntemin Etkinliğine Göre Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taş, F. (2020). *Yaylı Çalgılar Eğitiminde Entonastonu Geliştirmeye Yönelik Kullanılan Üç Yöntemin Etkinliğine Göre Karşılaştırılması*. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 9(76), 1802-1820.
- Taş, S. (2019). Kemanda Konum Geçişleri ve Konum Sınıflandırılması. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(2), 350-369.
- Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 10.04.2022,

- Tecimer Kasap, B. (2005). Suzuki Okulu Metodu. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 6(9), 115-128.
- Topoğlu, O. (2006). *Yaylı Çalgı Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmanın Önemi ve Viyolonsel İçin Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Topoğlu, O. (2010). *Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Parmak Açma Çalışmalarının Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon, Özdüzenleme ve Derse İlişkin Görüşleri Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Uçan, A. (1996). Yirmi Birinci Yüzyıl Eşiğinde Türkiye’ de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri: Genel Durum Sorunlar Çözümler. *I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 5-7 Eylül 1996, Bursa, Türkiye, ss. 69-80.
- Uçan, A. (2018). *Müzik Eğitimi- Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar- ve Türkiye’deki Durum*. (Genişletilmiş 4. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Uçan, A. ve Günay, E. (1975). *Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümü Mektupla Öğretim Merkezi, Keman. 1633-4*.
- Ulu, Ç. (2006). *Güzel Sanatlar Liselerinde Keman Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Ulucan, S. (2005). *Kemanda Yay Tekniğinin Temel Bilgileri ve Gelişimi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uslu, M. (2012). Nitelikli Keman Eğitimine Yönelik Yaklaşımlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 1-11.
- Yazıcı, D. (2016). *Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin alan Dışı Ders Başarılarının İncelenmesi (Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yağışan, N. ve Aydın, N. (2013). Kemanın Tarihsel Gelişim Süreci ve Eğitimci Yorumcular. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(2013), 213-221.
- Yılmaz, C. (2021). *Güzel Sanatlar Liseleri Keman Eğitiminde Kullanılmak Üzere Oluşturulan Çok Sesli Beş Halk Türküsünün İcrasına Yönelik Model Bir Çalışma Önerisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

EKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Ek 1: Öğrencilere Uygulanan Ara Gözlem Formları.....	65
Ek 2: Öğrencilere Uygulanan Son Test Puanlama Çizelgeleri.....	67
Ek 3: Öğrencilerin Çalışma Sonrası Keman Dersine Bakış Açılarına Yönelik Soru Formu	69
Ek 4: Etik Kurul Kararı Sonucu.....	72

Ek 1: Öğrencilere Uygulanan Ara Gözlem Formları

**DENEY GRUBU ARA GÖZLEM
FORMU**

TARİH :
ESER ADI :
SINIFI :

<u>KRİTERLER</u>	<u>Cok İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Orta</u>	<u>Cok Kötü</u>
1.Sağ ve sol elin uyumu				
2. Duruş(Postür)				
3. Doğru nota çalma				
4.Eserin tartımlarını doğru çalma				
5.Eserin nüanslarına dikkat etme				
6.Entonasyon a dikkat etme				
7.Eşliğe uyum sağlama				
8. Doğru artikülasyonla çalma				
9.Eserin karakterine uygun çalma				
10. Eser hakimiyeti				

KONTROL GRUBU ARA GÖZLEM FORMU

TARİH :
ESER ADI :
SINIFI :

<u>KRİTERLER</u>	<u>Cok İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Orta</u>	<u>Cok Kötü</u>
1.Sağ ve sol elin uyumu				
2.Duruş(Postür)				
3. Doğru nota çalma				
4.Eserin tartımlarını doğru çalma				
5.Eserin nüanslarına dikkat etme				
6.Entonasyona dikkat etme				
7. Metronoma uyum sağlama				
8.Doğru artikülasyonla çalma				
9.Eserin karakterine uygun çalma				
10. Eser hakimiyeti				

Ek-2: Öğrencilere Uygulanan Son Test Puanlama Çizelgeleri**SON TEST DENEY/ KONTROL GRUPLARI PUANLAMA ÇİZELGESİ****TARİH** :**ESER ADI** :**SINIFI** :

Hedef	Ölçülecek Kritik Davranışlar	Puanlama	Uzman Puanı
Fiziksel Beceriler	Kemanı Tutuş	5	
	Sağ el yay tutuşu ve hakimiyeti	5	
	Sol eli kullanma becerisi	5	
	Duruş (Vücut Postürü)	5	
Müzikal Beceriler	Doğru notalarla çalma	5	
	Entonasyon	10	
	Tartımlara dikkat etme	5	
	Metronoma uyma	5	
	Doğru nüanslarla çalma	5	
	Artikülasyon	5	
Performans Becerileri	Eserin karakterine uygun ton yakalama	15	
	Eşlikle birlikte uyumlu çalma	15	
	Eser hakimiyeti	15	
TOPLAM		100	

Ek-3: Öğrencilerin Çalışma Sonrası Keman Dersine Bakış Açılarına Yönelik Soru Formu

DENEY GRUBU
ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMA SONRASI KEMAN DERSİNE BAKIŞ
AÇILARINA YÖNELİK
SORU FORMU

Sevgili öğrenci,

Bu sorular, aldığınız eğitime yönelik keman dersine ilişkin görüşlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda keman dersine ilişkin tutumunuzu belirlemeyi amaçlayan 15 adet soru bulunmaktadır. Her bir soruyu dikkatlice okuduktan sonra, cevaplarınızı içtenlikle cevaplayınız. Soruların hiçbirini yanıtsız bırakmayınız. Teşekkür ederim.

Gülşah TAZEGÜL
AKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Keman derslerinde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
2. Keman çalışmak öncelikleriniz arasında mıdır? Neden?
3. Haftalık keman dersi süresi sizin için yeterli mi? Yeterli değilse sizce ne kadar olmalıdır?
4. Keman çalışırken metronom kullanma alışkanlığınız var mı? Metronomu ne kadar sıklıkla kullanırsınız?
5. Çaldığınız eserin eşlikli kayıtlarını dinlediniz mi? Kimden ve hangi platformlardan dinlediniz?
6. Çaldığınız eserin eşlik partisini dinlediniz mi? Gün içinde kaç defa dinlediniz?
7. Çaldığınız eseri eşlik ile birlikte ne sıklıkta çalıştınız? (Gün içinde kaç defa? Haftada kaç defa?)
8. Çalışırken eşlikle birlikte mi yoksa tek başınıza mı daha rahat çalışıyorsunuz? Neden?

9. Ders haricinde düzenli olarak eşlikle çalışıyor musunuz?

10. Eşlikle çalışmanın eserin ritmini yakalamanıza yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

11. Eşlikle birlikte çaldığınızda entonasyonunuzun düzeldiğini düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

12. Eşlikle çalışmanın motivasyon ve özgüveninizi artırdığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

13. Başlangıçta zorlandığınız, şimdi kolay gelen durumlar var mı?

14. Kesinlikle çözilemeyen zorluklarınız hala var mı? Varsa bunların sebepleri sizce nedir? Nasıl çözülebilir?

15. Eşikle keman çalmanın size neler kattığını anlatınız.

KONTROL GRUBU
ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMA SONRASI KEMAN DERSİNE BAKIŞ
AÇILARINA YÖNELİK
SORU FORMU

Sevgili öğrenci,

Bu sorular, aldığınız eğitime yönelik keman dersine ilişkin görüşlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda keman dersine ilişkin tutumunuzu belirlemeyi amaçlayan 13 adet soru bulunmaktadır. Her bir soruyu dikkatlice okuduktan sonra, cevaplarınızı içtenlikle cevaplayınız. Soruların hiçbirini yanıtsız bırakmayınız. Teşekkür ederim.

Gülşah TAZEGÜL
AKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Keman derslerinde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
2. Keman çalışmak öncelikleriniz arasında mıdır? Neden?
3. Haftalık keman dersi süresi sizin için yeterli mi? Yeterli değilse sizce ne kadar olmalıdır?
4. Keman çalışırken metronom kullanma alışkanlığınız var mı? Metronomu ne kadar sıklıkla kullanırsınız?
5. Çaldığınız eseri metronom ile birlikte ne sıklıkta çalıştınız?(Gün içinde kaç defa? Haftada kaç defa?)
6. Çalışırken metronom birlikte mi yoksa tek başınıza mı daha rahat çalışıyorsunuz? Neden?
7. Ders haricinde düzenli olarak metronom ile çalışıyor musunuz?

8. Metronom ile çalışmanın eserin ritmini yakalamanıza yardımcı olduğunu dűřünüyor musunuz? Açıklayınız.

9. Metronom ile birlikte çaldığınızda entonasyonunuzun dűzeldiėini dűřünüyor musunuz? Açıklayınız.

10. Metronom ile çalışmanın motivasyon ve zgűveninizi artırdığını dűřünüyor musunuz? Açıklayınız.

11. Başlangıçta zorlandığınız, şimdi kolay gelen durumlar var mı?

12. Kesinlikle özűlemeyen zorluklarınız hala var mı? Varsa bunların sebepleri sizce nedir? Nasıl özűlebilir?

13. Metronom ile keman çalmanın size neler kattığını kısaca anlatınız.

Evrak Tarih ve Sayısı: 19.10.2021-53491

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak Doğrulaması <https://www.turkiye.gov.tr/afyon-kocatepe-universitesi-ebys?eD=BSP57H3Z0S&eS=53491> adresinden yapılabilir.